

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА/
ФИНАНСИЈА И ТРЕЗОРА

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
И ТРЕЗОРА

БОСНИА АНД ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТРУ ОФ ФИНАНСЕ
АНД ТРЕАСУРУ

ЦЕНТРАЛНА/СРЕДИШЊА ХАРМОНИЗАЦИЈСКА ЈЕДИНИЦА
ЦЕНТРАЛНА ХАРМОНИЗАЦИЈСКА ЈЕДИНИЦА

КОНСОЛИДОВАНИ ГОДИШЊИ ИЗВЈЕШТАЈ О СИСТЕМУ
ФИНАНСИЈСКОГ УПРАВЉАЊА И КОНТРОЛЕ У
ИНСТИТУЦИЈАМА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ЗА 2020. ГОДИНУ

Сарајево, март 2021. године

Садржај

1. Сажетак	3
2. Увод	7
3. Оцјена система финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине у 2020. години	9
I КОНТРОЛНО ОКРУЖЕЊЕ	17
II УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА	23
III КОНТРОЛНЕ АКТИВНОСТИ	25
IV ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ	29
V ПРАЂЕЊЕ И ПРОЦЕНА СИСТЕМА	31
4. Реализација Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2020-2025. година и мјера из Годишњег оперативног акционог плана за реализацију Стратегије за 2020. годину	32
5 Прилози	36

1. Сажетак

Закон о финансирању институција Босне и Херцеговине ¹ (Закон) је кровни закон који уређује област финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13).

У складу са чланом 33ф. став (2) тачка х) Закона, Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине (ЦХЈ МФИТ БиХ) има обавезу да сачињава и Савјету министара Босне и Херцеговине доставља годишњи консолидовани извјештај о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине.

Сврха годишњег консолидованог извјештаја о систему финансијског управљања и контроле (ФУК) у институцијама БиХ је информисање Савјета министара Босне и Херцеговине о степену успостављености, напретку, стању и активностима које су у извјештајном периоду спроведене у области развоја система интерних финансијских контрола, као и о плановима за будући развој система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине. Годишњи консолидовани извјештај о систему финансијског управљања и контроле сачињава се на основу годишњих извјештаја о систему финансијског управљања и контрола који су све институције дужне достављати ЦХЈ МФИТ БиХ.

Обавезе, одговорности и рокови у вези са годишњим извјештавањем о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине детаљније су уређени Правилником о годишњем извјештавању о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ број 03-1-02-2-302-1/15 од 17.09.2015. године. У складу са чланом 4. Правилника о годишњем извјештавању о систему финансијског управљања и контроле (ФУК) у институцијама БиХ, све институције имају обавезу да до 15. фебруара текуће године ЦХЈ МФИТ БиХ доставе свој годишњи извјештај о систему финансијског управљања и контроле за претходну годину. Форму, облик, садржај и упутство за годишњи извјештај о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ утврђује ЦХЈ МФИТ БиХ за сваку извјештајну годину. На основу члана 5. Правилника о годишњем извјештавању о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине, ЦХЈ МФИТ БиХ доставља годишњи консолидовани извјештај о систему финансијског управљања и контроле Савјету министара БиХ путем Министарства финансија и трезора БиХ, најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину.

Консолидовани извјештај о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2020. годину је шести годишњи консолидовани извјештај који је ЦХЈ МФИТ БиХ припремила и доставила Савјету министара БиХ.

Годишње извјештаје о систему ФУК-а за 2020. годину у прописаном року доставиле су 62 институције БиХ. Тринаест (13) институција Босне и Херцеговине годишње извјештаје о систему ФУК-а доставило је са закашњењем.

Израда годишњих извјештаја о систему ФУК-а и израда Годишњег консолидованог извјештаја о систему ФУК-а за 2020. годину била је специфична у односу на раније године.

¹ („Службени гласник БиХ“ бр: 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13)

Наиме, у току 2020. године је, у сарадњи са Пројектом ЕУ „Унапређење система интерних финансијских контрола у јавном сектору у Босни и Херцеговини“, успостављана PIFC апликација за извјештавање о систему ФУК-а и развој система ФУК-а. Институције Босне и Херцеговине биле су у обавези, да у сврху тестирања PIFC апликације, своје годишње извјештаје о систему ФУК-а доставе ЦХЈ МФиТ БиХ у складу са Правилником о годишњем извјештавању о систему ФУК-а у институцијама Босне и Херцеговине, али и да их унесу у PIFC апликацију. Консолидовани извјештај о систему ФУК-а за 2020. годину је први консолидовани извјештај који је сачињен помоћу PIFC апликације.

Питања у обрасцу годишњег извјештаја о систему ФУК-а за 2020. годину знатно су измијењена у односу на образац за 2019. годину. Сврха наведених измјена је унаприједити процјену стања у области ФУК-а и направити помак од извјештавања које се углавном заснива на статистичким подацима према суштинским и квалитетнијм процјенама.

Још увијек благи позитивни помаци у развоју система ФУК-а огледају се у спровођењу формалних и административних радњи и активности које се свде на сачињавање и попуњавање образаца предложених подзаконским актима ЦХЈ МФиТ БиХ у вези са мапирањем пословних процеса и израдом регистра ризика. Највећи број институција активности око унапређења система интерних контрола завршава попуњавањем наведених образаца. Ово говори о томе да у институцијама Босне и Херцеговине још не постоји свијест и разумијевање о значају и користима од унапређења интерних контрола у институцијама Босне и Херцеговине.

Институције Босне и Херцеговине требају озбиљније приступити реализацији препорука и закључака Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора БиХ, јединица интерне ревизије, Канцеларије за ревизију институција Босне и Херцеговине и Савјета министара БиХ које се односе на успостављање и унапређење система финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине.

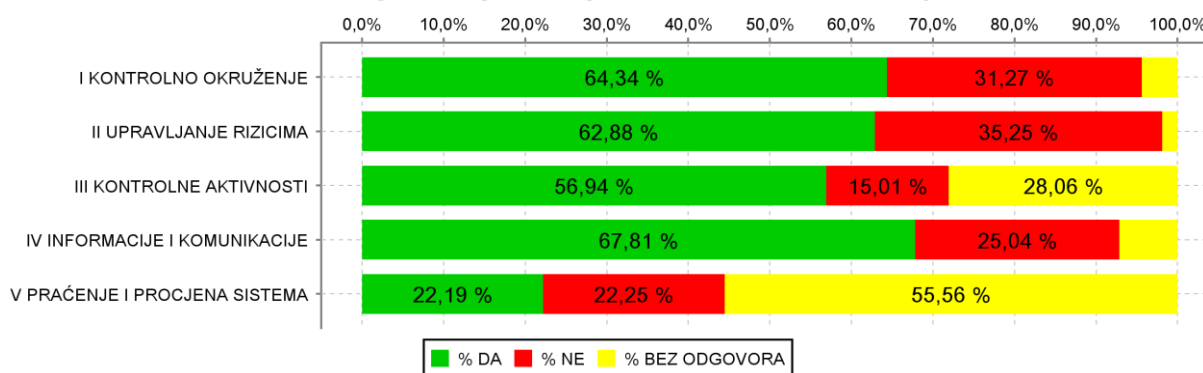
Подсјећамо да је Савјет министара Босне и Херцеговине уз Годишњи консолидовани извјештај о систему ФУК-а за 2018. годину донио закључак којим се: задужује Министарство финансија и трезора БиХ да предложи одговарајуће допуне казних одредби Закона о финансирању институција БиХ које ће се односити на санкције руководиоцима институција због неблаговременог достављања годишњих извјештаја о систему финансијског управљања и контроле.

Такође, подсјећамо на закључак Дома народа Парламентарне скупштине БиХ, који је усвојен приликом разматрања Консолидованог извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2016. годину, 19.07.2017. године и гласи: Дом народа Парламентарне скупштине БиХ задужује институције БиХ да своје годишње извјештаје о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ достављају без кашњења ЦХЈ МФиТ БиХ, најкасније до 15. фебруара текуће године за претходну годину. Институције које буду неоправдано касниле са доставом својих извјештаја биће позване на саслушање.

У наредној табели илустративно је представљен дио упоредних података из годишњих извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине за 2019. и 2020. годину.

Напомињемо да се подаци односе на различит број извјештаја који су обрађени у 2019. и 2020. години. Подаци за 2019. годину односе се на извјештаје 70 институција, а за 2020. годину на извјештаје 61 институције БиХ. Без обзира на различит број обрађених извјештаја, може се констатовати да се стање у области ФУК-а није промијенило у посљедњој години, односно није остварен значајан напредак.

ГРАФИКОН: % одговора по компонентама и изабраним параметрима

На графикону изнад текста приказан је проценат позитивних, негативних и одговора “није примјењиво” по компонентама ЦОСО оквира који представља методолошки оквир за успостављање и развој система ФУК-а. Највећи проценат позитивних одговора има компонента информације и комуникације. Међутим, институције Босне и Херцеговине с највећим буџетима, **надлежне за кључне функције** (опште јавне услуге; одбрана, јавни ред и безбједност; економски послови) и са великим број запослених навеле су незадовољство функционалношћу информационих система који подржавају управљање јавним финансијама (ИСФУ, БПМИС, ПИМИС, ЦОП). За примјер наводимо неке од тих институција: Министарство финансија и трезора БиХ, Управа за индиректно опорезивање БиХ, Дирекција за координацију полицијских тијела, Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ, Министарство цивилних послова БиХ, Министарство комуникација и транспорта БиХ. Проблеми на које указују су неинтегрисаност наведених информационих система, немогућности аутоматизованог креирања адекватних интерних финансијских извјештаја, те недовољан број лиценци за запосленике за ИСФУ. Све наведено доводи до отежане примјене начела раздвајања дужности у обради финансијских трансакција. Наведена проблематика истакнута је и у Стратегији развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2020-2025. година.

Компонента контролно окружење има други по реду проценат позитивних одговора, а највише позитивних одговора дале су институције које се по функционалној класификацији односе на одбрану (75%), јавни ред и безбједност (72%), те образовања (65%). Слично је и са управљањем ризицима, гдје су највише позитивних одговора дале институције из функционалне класификације здравство (100 %) и одбрана (78%). Већи проценти

позитивних одговора у функционалној класификацији одбране, јавног реда и безбједности, те здравства произлазе и из обавеза испуњавања професионалних стандарда у овим подручјима, како су институције и образложиле у својим одговорима у упитнику о самопроцјени.

У компоненти контролне активности највише позитивних одговора је за институцију из функционалне класификације одбране (77 %) док се код преосталих функционалних класификација проценат позитивних одговора креће у распону од 55% до 59 %, што даје просјечну вриједност од 57 %, како је приказано на графикању.

Графикони који показују одговоре институција Босне и Херцеговине разврстаних по функционалној класификацији су у прилогу овог извјештаја (поглавље 5. Прилог).

Питање из годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле	Одговор 2019. година	Одговор 2020. година
Број институција чији су годишњи извјештаји о систему ФУК-а обрађени	70	61
Број институција које су именовале лице/радну групу задужену за ФУК	62	56
Број институција које су ажурирале правилнике о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста тако да се у опис послова руководиоца на свим нивоима унесе обавеза за успостављање и развој система финансијског управљања и контроле и управљања ризицима из њихове надлежности	22	25
Број институција БиХ које сачињавају акционе планове за успостављање и развој система финансијског управљања и контроле	45	41
Број институција које су идентификовале ризике који се односе на реализацију циљева, односно кључних пословних процеса	65	56
Број институција које су успоставиле регистар ризика	56	53
Број институција које су ажурирале регистар ризика	39	35
Број институција у којима је успостављен принцип раздвајања дужности	65	56
Број институција које су сачиниле мапу пословних процеса	63	56
Број институција које извјештавају највише руководство о функционисању система финансијског управљања и контроле	45	45

Подсјећамо да Канцеларија за ревизију институција БиХ, у складу са оквиром међународних стандарда врховних ревизорских институција, ревидира и систем интерних контрола у институцијама Босне и Херцеговине.

У Годишњем ревизорском извјештају о главним налазима и препорукама за 2019. годину Канцеларија за ревизију институција Босне и Херцеговине дала је:

- 21 позитивно мишљење
- 44 позитивна мишљења са скретањем пажње
- 2 мишљења са резервом,
- 7 мишљења са резервом уз скретање пажње и
- 1 суздржавање од давања мишљења.

У Годишњем ревизорском извјештају о главним налазима и препорукама за 2019. годину констатовано је да већина системских препорука из Извјештаја за 2018. годину није реализована. Значајан број препорука из овог извјештаја понавља се из године у годину, а односе се на недовољан степен развоја система финансијског управљања и контроле и интерне ревизије у институцијама БиХ. Такође је констатовано да се реализује највећи број препорука за чију реализацију је потребно дјеловање само институције којој је препорука дата.

Канцеларија за ревизију институција Босне и Херцеговине констатовала је да одређени број институција није спровео основне активности у погледу успостављања система финансијског управљања и контроле иако су законске одредбе које дефинишу успостављање система на снази већ пет година, а да институције које су документовале кључне пословне процесе, сачиниле мапу пословних процеса и успоставиле регистар ризика, успорено раде на имплементацији и ажурирању донесених докумената. Међутим, много је теже утврдити стварне узроке констатованих недостатака.

2. Увод

Област интерне финансијске контроле у јавном сектору (у даљњем тексту: PIFC) представља једну од реформских области у којој је Босна и Херцеговина дужна да усагласи законодавни оквир и праксе са добрим праксама и регулативама које препоручује Европска комисија. Појам и концепт интерне финансијске контроле у јавном сектору развила је Европска комисија као помоћ у разумијевању и примјени добро развијених и ефективних система контроле у процесу придруживања Европској унији. Успостављање и развој PIFC-а је обавеза Босне и Херцеговине која је утврђена чланом 90. Споразума о стабилизацији и придруживању између европских заједница и њихових држава чланица, са једне, и Босне и Херцеговине, са друге стране. Оперативна реализација обавеза Босне и Херцеговине из члана 90. предмет је Поглавља 32 – Финансијска контрола, које се, највећим дијелом, односи на успостављање и развој система PIFC-а.

Успостављање PIFC система заснива се на међународним стандардима, и то стандардима за професионалну праксу интерне ревизије, издатих од Института интерних ревизора (IIA),

Смјерницама за интерну контролу у јавном сектору Међународне организације врховних ревизорских институција (INTOSAI) и Стандардима интерне контроле Европске комисије. Циљ PIFC система је обезбиједити да се средствима из буџета, као и средствима Европске уније управља на ефикасан и економичан начин.

Оквир PIFC-а чине три стуба:

- финансијско управљање и контрола (ФУК)
- функционално независна и децентрализована интерна ревизија
- Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ, као управна организација Министарства финансија и трезора БиХ.

Закон о финансирању институција Босне и Херцеговине садржи: дефиницију ФУК-а, методолошки оквир, сврху ФУК-а, утврђује одговорност за успостављање и развој ФУК-а и одговорност ЦХЈ МФИТ БиХ.

У складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине: **„Финансијско управљање и контрола је свеобухватан систем политика, процедура и активности који успоставља и за који је одговоран руководилац институције. Систем финансијског управљања и контроле заснива се на управљању ризицима и даје разумно увјеравање да ће циљеви институције бити остварени на правилан, економичан, ефикасан и ефективан начин.“**²

За координацију успостављања и развоја PIFC-а у институцијама Босне и Херцеговине надлежна је ЦХЈ МФИТ БиХ. ЦХЈ МФИТ БиХ је основана Одлуком Савјета министара Босне и Херцеговине број 113/09 („Службени гласник БиХ“ број 44/09).

ЦХЈ МФИТ БиХ је у области ФУК-а, између осталог, надлежна за припрему закона и подзаконских аката из области ФУК-а, припрему и ажурирање стратешких документа и смјерница из области ФУК-а у складу са међународно прихваћеним стандардима, стандардима интерне контроле, праксама и прописима у Европској унији, дефинисање садржаја програма обуке и координацију програма обуке, прописивање форме годишњег извјештаја, поступака и рокова извјештавања о ФУК-у, израду консолидованог годишњег извјештаја о систему ФУК-а, процјену система ФУК-а.

ЦХЈ МФИТ БиХ је у складу са чланом 33ф. став (2) Закона о финансирању институција БиХ донијела сљедеће подзаконске акте из своје надлежности, а које се односе на ФУК:

- Стандарди интерне контроле у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“ број 61/14),
- Приручник за финансијско управљање и контролу у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“ број 98/14),
- Смјернице за спровођење процеса управљања ризицима у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“ број 29/15),
- Правилник о годишњем извјештавању о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“ број 77/15),

² Члан 2. став (1), тачка бб Закона о финансирању институција БиХ

- Смјернице за развој управљачке одговорности у институцијама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ број 26/20) и
- Смјернице за управљање ризицима у институцијама Босне и Херцеговине - Верзија 2 („Службени гласник БиХ“ број 84/20).

За успостављање система PIFC-a у БиХ неопходно је обезбиједити координацију и хармонизацију при изради оквирних стратешких докумената и прописа из области ФУК-а и интерне ревизије на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини. Наведена координација и хармонизација врше се путем Координационог одбора централних јединица за хармонизацију (КО ЦХ) којег чине руководиоци Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора БиХ, Централне хармонизацијске јединице Федералног министарства финансија и Централне јединице за хармонизацију Министарства финансија Републике Српске.

3. Оцјена система финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине у 2020. години

3.1. Активности које је реализовала Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ у 2020. години

У току 2020. године ЦХЈ МФИТ БиХ је реализовала сљедеће активности из своје надлежности а које се односе на финансијско управљање и контролу:

- Припремљена је Стратегија развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2020-2025. година,
- Донесен је Оперативни годишњи акциони план ЦХЈ МиТ БиХ за развој и унапређење система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за 2020. годину,
- Донесена је Одлука о објављивању форме и садржаја годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2020. годину,
- Донесен је и реализован План и програм обуке из области финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2020. годину,
- Сачињен годишњи консолидовани извјештај о систему ФУК-а за 2019. годину,
- Усвојене Смјернице за развој управљачке одговорности у институцијама Босне и Херцеговине,
- Усвојене Смјернице за управљање ризицима у институцијама Босне и Херцеговине – верзија 2,
- Имплементација софтверске апликације за управљање ризицима и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине (PIFC апликација).

ЦХЈ МФИТ БиХ је, у сарадњи са пројектом „Унапређење интерних финансијских контрола у јавном сектору Босне и Херцеговине“ припремила Стратегију развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2020-2025. година. Савјет министара Босне и Херцеговине је на 8. сједници, одржаној 11.06.2020. године, усвојио ову стратегију. Усвајање нове Стратегије представља наставак одређења и подршку Савјета министара Босне и Херцеговине за даље јачање предуслова за законски усклађено, ефикасно, транспарентно и одговорно управљање јавним финансијама (УЈФ). Стратегија представља трећи стратешки документ из области интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине.

Свеобухватни стратешки циљ је да се кроз функционалан и дјелотворан систем PIFC ублаже кључни ризици у пословању институција Босне и Херцеговине. То подразумијева даље интегрисање и операционализацију система интерних контрола у кључне процесе управљања јавним финансијама, фокусиране на подручја високог ризика и подржане независном и професионалном функцијом интерне ревизије.

Свеобухватни циљ се даље дијели на конкретне стратешке циљеве и оперативне мјере за:

1. финансијско управљање и контролу,
2. интерну ревизију, и
3. мониторинг и извјештавање о PIFC.

У оквиру Стратегије детаљно су образложени ризици који могу да утичу на будући развој PIFC-а у институцијама БиХ. У складу са детаљном процјеном ризика предложене су мјере за унапређење ФУК-а, интерне ревизије и мониторинга и извјештавања о PIFC-у. Мјере за унапређење ФУК-а груписане су у сљедеће процесе:

- Интерне контроле усмјерене на ризике у вези са поузданим управљањем приходима, расходима, имовином и обавезама,
- Интерне контроле усмјерене на ризике у вези са средњорочним планирањем и програмским буџетирањем,
- Интерне контроле усмјерене на ризике у вези са ефикасношћу пословних процеса институција,
- Ојачана управљачка одговорност за циљеве и резултате,
- Аутоматизација извјештавања о PIFC уз проширене изворе и алате за прикупљање података и
- Развој и имплементација оквира за контролу квалитете интерне ревизије и ФУК-а.

Стратегија садржи детаљан акциони план за период 2020-2022. година. ЦХЈ МФИТ БиХ је дужна израдити оперативни годишњи акциони план рада за сваку календарску годину на коју се односи Стратегија. Садржај годишњег акционог плана изводи се из Акционог плана Стратегије. ЦХЈ МФИТ БиХ ће акционе планове за реализацију Стратегије за период 2023-2025. година сачињавати на основу евалуације ефеката спроведених мјера у претходном периоду. О реализацији мјера и остваривању циљева из Акционог плана Стратегије и напретку оствареном у систему PIFC-а, ЦХЈ МФИТ БиХ ће детаљно извјештавати Савјет министара БиХ кроз посебно поглавље о имплементацији Стратегије у оквиру редовних годишњих консолидованих извјештаја.

Оперативни годишњи акциони план Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2020. годину:

ЦХЈ МФИТ БиХ је 28.05.2020. године донијела Одлуку о доношењу Привременог оперативног годишњег акционог плана за развој и унапређење система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2020. годину, број 03-1-02-4-116-1/20. Саставни дио Одлуке је Привремени оперативни годишњи акциони план за унапређење и развој система интерне финансијске контроле у институцијама Босне и Херцеговине за 2020. годину.

ЦХЈ МФИТ БиХ је донијела Одлуку о доношењу Привременог оперативног годишњег акционог плана за развој и унапређење система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2020. годину јер нова Стратегија развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине још није била усвојена од стране Савјета министара Босне и Херцеговине. Одлуком је дефинисано да ће Привремени оперативни годишњи акциони план бити на снази до усвајања нове Стратегије од стране Савјета министара Босне и Херцеговине.

Мјере у Привременом оперативном акционом плану представљају наставак активности из акционог плана Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2016-2018. година. ЦХЈ МФИТ БиХ је обавијестила институције о доношењу Привременог оперативног акционог плана за 2020. годину. Привремени оперативни акциони план објављен је на веб страници www.mft.gov.ba у дијелу који се односи на ЦХЈ МФИТ БиХ и КО ЦХЈ.

Након што је Савјет министара Босне и Херцеговине на 8. сједници одржаној 11.06.2020. године усвојио Стратегију развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2020-2025. година, ЦХЈ МФИТ БиХ доноси Одлуку о доношењу Оперативног годишњег акционог плана Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2020. годину.

Оперативни годишњи акциони план усклађен је са циљевима и мјерама за реализацију циљева из области јавних интерних контрола у институцијама Босне и Херцеговине утврђених Стратегијом развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2020-2025. године. Институције БиХ дужне су да донесу своје годишње акционе планове за успостављање и унапређење система интерних финансијских контрола за 2020. годину у складу са Оперативним годишњим акционим планом, препорукама интерне ревизије, препорукама Канцеларије за ревизију институција БиХ и интерним актима којима су регулисали област интерних финансијских контрола у институцији.

О реализацији мјера из годишњег акционог плана активности институције извјештавају ЦХЈ МФИТ БиХ кроз годишње извјештаје о систему ФУК-а, а ЦХЈ МФИТ БиХ извјештава Савјет министара БиХ кроз годишњи консолидовани извјештај о систему финансијског управљања и контроле.

Објављивање форме и садржаја годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2020. годину:

ЦХЈ МФИТ БиХ донијела је **Одлуку о објављивању форме и садржаја годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2020. годину.** Одлуком су прописани форма и садржај годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2020. годину. Одлука о објављивању форме и садржаја годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2020. годину са обрасцем упитника о самопроцјени објављена је на веб страници www.mft.gov.ba у дијелу који се односи на ЦХЈ и КО ЦХЈ.

Измјене обрасца годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине за 2020. годину (Упитника о самопроцјени) рађене су у сарадњи са пројектом ЕУ „Унапређење система интерних финансијских контрола у јавном сектору Босне и Херцеговине“. Упитник о самопроцјени коригован је са циљем да се направи помак у процјени квалитета система интерних контрола од сухопарних, статистичких података према суштинским промјенама и побољшањима система интерних контрола. Ово је уједно била и једна од мјера у Оперативном годишњем акционом плану за реализацију Стратегије за 2020. годину.

План и програм обуке из области финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2020. годину:

ЦХЈ МФИТ БиХ је 12.06.2020. године донијела План и програм обуке из области финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2020. годину, број 03-1-16-8-129-1/20. План и програм обуке објављен је на веб страници www.mft.gov.ba у дијелу који се односи на ЦХЈ МФИТ БиХ и КО ЦХЈ. Сврха Плана и програма обуке јесте упознати институције Босне и Херцеговине са степеном успостављености и планираним мјерама за даљњи развој система ФУК-а. План обуке је намијењен координаторима за ФУК и за управљање ризицима, службеницима у организационим јединицама за финансије и буџет, руководиоцима на нижем и средњем нивоу управљања у институцијама БиХ и осталим запосленим којима су руководиоци институција додијелили овлашћења и одговорности за успостављање и развој система ФУК-а.

План и програм обуке из области финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2020. годину састоји се од три модула:

- (1) Модул 1: Презентација стања и препоруке за унапређење система финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ узимајући у обзир анализу годишњих извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине;
- (2) Модул 2: Смјернице за развој управљачке одговорности – алат за јачање свијести руководиоца на средњем и вишем нивоу управљања о значају унапређења финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине;
- (3) Модул 3: Инструкције за израду годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине.

На све обуке у организацији ЦХЈ МФИТ БиХ позивају се представници свих институција БиХ.

План и програм обуке реализован је без обзира на тешку ситуацију узроковану пандемијом новог корона вируса. Како би се испоштовале све епидемиолошке мјере, прописане од стране надлежних институција у циљу заштите људских живота и здравља и у циљу спречавања ширења заразе, обуке није било могуће организирати на начин како је то била досадашња пракса.

Обуке су организоване и реализоване у сарадњи са Агенцијом за државну службу БиХ, кориштењем платформе Агенције за државну службу БиХ за одржавање вебинара.

Први модул обуке реализован је 29. и 30. септембра 2020. године и обуци су присуствовала 63 државна службеника из 49 институција Босне и Херцеговине. Полазницима обуке представљена је анализа постојећег стања финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ са препорукама за даљњи развој система финансијског управљања и контроле, као и информације о реализацији годишњег оперативног акционог плана развој и унапређење система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2019. годину. Детаљно је представљена Стратегија развоја система интерних финансијских контрола (PIFC) у институцијама БиХ 2020 – 2025. година, кључни циљеви Стратегије, али и ризици за њену реализацију.

Други модул обуке из области финансијског управљања и контроле одржан је 17. и 18. новембра 2020. године. Тема обуке била је “Смјернице за развој управљачке одговорности – алат за јачање свијести руководиоца на средњем и вишем нивоу управљања о значају унапређења финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине”. Други модул обуке био је намијењен руководиоцима нижег и средњег нивоа управљања у институцијама Босне и Херцеговине. Обуци је присуствовало 48 државних службеника из 37 институција БиХ. Евидентан је проблем да обукама, које су намијењене руководиоцима на свим нивоима управљања, присуствује најмањи број полазника. Руководећи државни службеници још немају развијену свијест и не разумију своју улогу у развоју система ФУК-а. То је уједно био један од разлога што је ЦХЈ МФИТ БиХ донијела Смјернице за развој управљачке одговорности у институцијама БиХ.

Трећи модул обуке из области финансијског управљања и контроле односио се на инструкције за израду годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине. Обука је била намијењена службеницима који су у својим институцијама задужени за припрему годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле и његово достављање ЦХЈ МФИТ БиХ. Обуци су присуствовала 74 полазника из 64 институције Босне и Херцеговине. Полазници обуке упознати су с имплементацијом PIFC апликације која ће се, између осталог, користити и за процес извјештавања о систему ФУК-а. Обавијештени су да ће своје годишње извјештаје о систему ФУК-а за 2020. годину доставити ЦХЈ МФИТ БиХ у складу са Правилником о годишњем извјештавању о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине, али да ће их унијети и у PIFC апликацију с циљем тестирања апликације.

ЦХЈ МФИТ БиХ је у 2020. години сачинила и Савјету министара Босне и Херцеговине доставила Годишњи консолидовани извјештај о систему финансијског управљања и контроле за 2019. годину.

Годишњи консолидовани извјештај о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине за 2019. годину урађен је на основу извјештаја које је доставило 70 институција Босне и Херцеговине.

Извјештај садржи информације о активностима које је спровела ЦХЈ МФИТ БиХ у складу са својим мандатом, информације о активностима које су спровеле институције БиХ, информације о реализацији мјера из годишњег оперативног акционог плана за развој и унапређење система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за 2019. годину, и препоруке за даљње унапређење система интерних контрола у институцијама Босне и Херцеговине. Савјет министара Босне и Херцеговине усвојио је Годишњи консолидовани извјештај о систему финансијског управљања и контроле за 2019. годину на 6. сједници, одржаној 28.05.2020. године. Уз Годишњи консолидовани извјештај о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине за 2019. годину, Савјет министара Босне и Херцеговине је усвојило и закључке које је предложила ЦХЈ МФИТ БиХ.

ЦХЈ МФИТ БиХ је у 2020. години усвојила Смјернице за развој управљачке одговорности у институцијама Босне и Херцеговине.

Смјернице за развој управљачке одговорности у институцијама Босне и Херцеговине намијењене су руководиоцима на свим нивоима управљања у институцијама Босне и Херцеговине у циљу бољег разумијевања њихових овлашћења и одговорности у вези са развојем система ФУК-а, заснованих на одредбама Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине. Смјернице се односе на обавезу руководећег особља у институцијама које располаже јавним ресурсима да одговарају за фискална, управљачка и програмска задужења која су им повјерена, те да извјештавају оне који су им та задужења пренијели. Сврха Смјерница је да обезбјеђују подршку практичној имплементацији управљачке одговорности у институцијама Босне и Херцеговине, а посебно у погледу делегирања овлашћења и одговорности. У Смјерницама је посебно образложен процес делегирања одговорности са посебним освртом на значај делегирања овлашћења и одговорности, процесе у којима је потребно уредити овлашћења и одговорности, као и начине на које се може вршити делегирање одговорности и овлашћења. Смјернице за развој управљачке одговорности у институцијама Босне и Херцеговине сачињене су у сарадњи са пројектом “Унапређење система интерних контрола у јавном сектору у Босни и Херцеговини”.

ЦХЈ МФИТ БиХ је у 2020. години усвојила Смјернице за управљање ризицима у институцијама Босне и Херцеговине – верзија 2.

Циљ доношења нове верзије Смјерница за управљање ризицима је прописати оперативно упутство којим се на јединствен начин организује и спроводи управљање ризицима у институцијама Босне и Херцеговине, те документује овај процес у обрасцу Регистар ризика у софтверској апликацији за управљање ризицима и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине (PIFC апликација).

Ажуриране Смјернице за управљање ризицима у институцијама Босне и Херцеговине настале су у сврху даљњег унапређења квалитета управљања ризицима у институцијама БиХ. Управљање ризицима у институцијама Босне и Херцеговине још се не спроводи тако да одражава културу и професионализам у овом процесу. Управљање ризицима је процес који би требало да се одвија континуирано, захтијева ангажовање што већег број учесника и примјену прописане методологије. Циљ овог процеса је реализовати циљеве институције, а ризике избјећи или умањити њихов утицај. Смјернице су намијењене руководиоцима институција, руководиоцима организационих јединица у институцијама који имају примарну одговорност и задаћу у управљању ризицима, лицима задуженим за

координацију активности у успостављању процеса управљања ризицима, лицима задуженим за прикупљање информација о ризицима по појединим организационим јединицама, као и лицима задуженим за финансијско управљање и контролу. Смјернице ће се почети примјењивати у току имплементације софтверске апликације за управљање ризицима и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине (PIFC апликација). Смјернице за управљање ризицима у институцијама Босне и Херцеговине – верзија 2 урађене су у сарадњи са пројектом “Унапређење система интерних контрола у јавном сектору у Босни и Херцеговини”.

Имплементација софтверске апликације за управљање ризицима и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине (PIFC апликација).

Један од планираних резултата пројекта “Унапређење система интерних контрола у јавном сектору у Босни и Херцеговини” гласи: Процес извјештавања и припреме годишњих консолидованих извјештаја у области интерне ревизије и финансијског управљања и контроле је побољшан и унапријеђен, посебно захваљујући испоруци софтверске апликације за извјештавање. ЦХЈ МФИТ БиХ је са Пројектом учествовала у припреми и изради техничких карактеристика за PIFC апликацију.

Првобитно је била планирано да PIFC апликација буде намијењена искључиво за извјештавање о систему ФУК-а и интерне ревизије, али је на инсистирање ЦХЈ МФИТ БиХ измијењена њена намјена. Циљ је био да PIFC апликација садржи и функционалне претпоставке за унапређење и дигитализацију цијелог система интерних контрола. У њеном дијелу који се односи на ФУК PIFC апликација ће пружати могућност институцијама Босне и Херцеговине за:

- евидентирање пословних процеса,
- формирање мапе пословних процеса,
- идентификовање и процјену ризика, те њихово документовање у регистар ризика,
- израду годишњих извјештаја о систему ФУК-а
- учитавање (upload) прописа и интерних процедура у складу са којима раде институције.

ЦХЈ МФИТ БиХ ће помоћу PIFC апликације имати могућност аутоматске обраде података из годишњих извјештаја институција о систему ФУК-а чиме ће бити олакшана процјена стања и квалитета система ФУК-а за потребе израде годишњих консолидованих извјештаја о систему ФУК-а.

У току 2020. године створене су претпоставке за тестирање PIFC апликације у дијелу који се односи на ФУК. Формирана је група од представника ЦХЈ МФИТ БиХ и представника Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине и Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине која је била задужена за тестирање PIFC апликације у дијелу који се односи на мапирање пословних процеса и израду регистра ризика. Тестирање је успјешно завршено.

Поред тога, ЦХЈ МФИТ БиХ је у сарадњи са Пројектом одлучила тестирати PIFC апликацију у дијелу који се односи на извјештавање о систему ФУК-а. Институције БиХ имале су обавезу доставити ЦХЈ МФИТ БиХ своје годишње извјештаје о систему ФУК-а за 2020. годину у складу са Правилником о годишњем извјештавању о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине, али су биле дужне и податке из својих годишњих извјештаја о систему ФУК-а унијети у PIFC апликацију.

У сарадњи са Пројектом одржана је обука за кориштење PIFC апликације за представнике институција Босне и Херцеговине који су задужени за израду годишњих извјештаја о систему ФУК-а, додијељени су им приступни подаци за тестну верзију PIFC апликације и извршен је унос годишњих извјештаја о систему ФУК-а у апликацију. ЦХЈ МФиТ БиХ је извршила тестирање аутоматске обраде унесених података за потребе израде Годишњег консолидованог извјештаја о систему ФУК-а за 2020. годину. Тестирање PIFC апликације прошло је без већих проблема и сви додатни захтјеви које је ЦХЈ МФиТ БиХ имала у току тестирања прихваћени су од стране имплементатора PIFC апликације. Све активности које су до сада урађене вршене су на тестној верзији апликације јер њена имплементација још није у потпуности завршена. Тренутно се спроводе активности у том смјеру за које је задужено Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине.

3.2. Процјена стања у области ФУК-а у институцијама БиХ

ЦХЈ МФиТ БиХ је надлежна за процјену степена успостављености система ФУК-а у институцијама БиХ. Процјена се врши обрадом годишњих извјештаја о систему ФУК-а које институције достављају ЦХЈ МФиТ БиХ. Форму и садржај годишњих извјештаја о систему ФУК-а прописује ЦХЈ МФиТ БиХ. Годишњи извјештај о систему ФУК-а у форми је упитника са питањима на која се одговара са “да” или “не”. Питања су према методолошком оквиру за успостављање и развој ФУК-а груписана у пет главних група и то:

- Контролно окружење
- Управљање ризицима
- Контролне активности
- Информације и комуникације и
- Праћење и процјена система ФУК-а.

Годишњи консолидовани извјештај о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине за 2020. годину сачињен је обрадом 61 годишњег извјештаја о систему ФУК-а за 2020. годину. То значи да је, од укупно 75 институција Босне и Херцеговине, само 61 институција у потпуности унијела своје годишње извјештаје о систему ФУК-а у PIFC апликацију. Аутоматски су могли бити обрађени само извјештаји који су у потпуности унесени и који су у PIFC апликацији били „закључани“. У PIFC апликацију нису евидентирани, односно унесени годишњи извјештаји о систему ФУК-а сљедећих институција:

1. Предсједништва БиХ,
2. Граничне полиције БиХ,
3. Агенције за превенцију корупције и координацију борбе против корупције,
4. Министарства правде БиХ,
5. Министарства вањске трговине и економских односа БиХ,
6. Државне регулаторне агенције за радијациону и нуклеарну безбједност БиХ,

7. Агенције за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ (ИДДЕЕА)
8. Парламентарне скупштине БиХ,
9. Института за нестала лица БиХ,
10. Државне агенције за истраге и заштиту (СИПА),
11. Правобранилаштва БиХ,
12. Канцеларије за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди, прехрани и руралном развоју БиХ,
13. Центра за уклањање мина (ВН МАС) и
14. Савјета за државну помоћ.

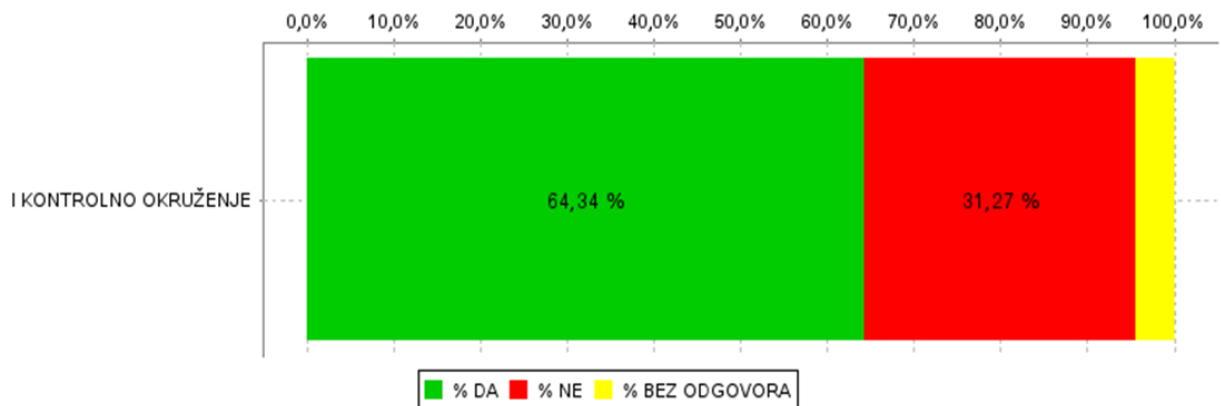
ЦХЈ МФиТ БиХ нема могућност провјере тачности података достављених кроз годишње извјештаје институција БиХ. На основу достављених извјештаја сачињава се годишњи консолидовани извјештај о систему ФУК-а у институцијама БиХ.

У наставку извјештаја слиједи преглед стања у области ФУК-а у институцијама БиХ за 2020. годину.

I КОНТРОЛНО ОКРУЖЕЊЕ

Предуслов и темељ за развој квалитетних система ФУК-а јесте окружење којим је могуће ефикасно управљати и које је могуће контролисати. Окружење подразумијева етичке вриједности, интегритет и компетентност запосленика, начин руковођења и стил управљања, постојање планског приступа пословању, уређену организациону структуру са јасно дефиницијом овлашћењима и одговорностима за реализацију активности, постављених циљева и управљање буџетским средствима. Контролно окружење основ је за развој осталих компоненти финансијског управљања и контроле, обезбјеђујући дисциплину и структуру.

ГРАФИКОН: % одговора по компонентама и изабраним параметрима

У графикону изнад је илустративно представљено колико институција је у оквиру контролног окружења дало потврдне, негативне и „није примјениво“ одговоре на питања из упитника о самопројени. Према подацима из обрађених годишњих извјештаја институција Босне и Херцеговине 64,34% институција дало је потврдан одговор на питања из области етике и интегритета, планског приступа пословању, руковођења и стила управљања, организационе структуре и управљања људским ресурсима. Контролно окружење је у претходним годинама било компонента с највећим бројем потврдиних одговора. То значи да 2/3 институција сматра да има успостављен систем интерних контрола у оквиру контролног окружења.

1. Опредијељеност за интегритет и етичке вриједности

У сегменту „етичких вриједности и интегритета“ анализира се да ли су запослени упознати са Кодексом државних службеника у институцијама БиХ, да ли је нека организациона јединица или неко од запослених у институцији надлежан за надзор над примјеном Кодекса, да ли постоји пракса доношења додатних интерних упутстава, односно смјерница у вези са стандардима понашања службеника, те да ли постоји посебна пракса рјешавања могућих сукоба интереса.

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ:

Посебан кодекс понашања имају 43 институције. Јасна правила (интерни акти) којима се дефинишу ситуације потенцијалних сукоба интереса и начин поступања постоје у 37 институција. Надзор над спровођењем Кодекса спроводи се у 26 институција.

ПРЕПОРУКЕ:

- ***У институцијама које имају велики број запослених, сложену унутрашњу структуру и велики износ буџета потребно је интерним процедурама или правилницима о унутрашњој организацији регулирати понашање запослених, рјешавање евентуалних случајева сукоба интереса и мјере у случају непоштивања Кодекса,***
- ***У институцијама које имају мањи број запослених обезбиједити поступање у складу са одредбама Кодекса државних службеника („Службени гласник БиХ“ број: 49/13).***

Прилог: 1. ПРИНЦИП/ГРУПА ПИТАЊА: Етика и интегритет

2. Плански приступ пословању (мисија, визија, циљеви)

Плански приступ пословању подразумијева да руководилац институције и сви запослени разумију сопствену мисију, да се утврђују средњорочни циљеви, програми кроз које ће се реализовати постављени циљеви, обезбјеђује повезаност стратешких планских докумената и програма са оперативним плановима и утврђују ризици у односу на постављене циљеве.

Институције БиХ у складу са расположивим ресурсима доносе планове којима се дефинишу активности неопходне за остваривање циљева како би ризици од неостваривања циљева били минимални.

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ:

Плански приступ пословању у институцијама Босне и Херцеговине детаљно је уређен прописима као што су: Одлука о поступку средњорочног планирања, праћења и извјештавања у институцијама („Службени гласник БиХ“ број: 62/14), Упутство о методологији у поступку средњорочног планирања, праћења и извјештавања у институцијама БиХ (“Службени гласник БиХ“ број: 44/15), Одлука о годишњем планирању рада и начину праћења и извјештавања у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“ број: 94/14) и Упутство о начину припреме годишњег програма рада и извјештаја о раду у институцијама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ број: 45/15). Анализирајући годишње извјештаје о систему ФУК-а за 2020. годину у дијелу који се односи на плански приступ пословању институција БиХ може се закључити да, иако постоје прописи који детаљно уређују ову област, они се ипак недовољно примјењују и поштују.

Средњорочни план усвојен је у 49 институција од 61 институције за коју су обрађени подаци. Интерну процедуру за израду средњорочног плана рада има 36 институција. Процес управљања ризицима још није имплементиран у процес средњорочног планирања. Деветнаест институција одговорило је потврдно на питање „да ли се у процесу средњорочног планирања проводи управљање ризицима“. Један од кључних разлога за то је тај што није реализован закључак Савјета министара Босне и Херцеговине који је донесен приликом усвајања годишњег консолидованог извјештаја о систему ФУК-а за 2017. годину, а који гласи: „Задужују се Дирекција за економско планирање Босне и Херцеговине и Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине да приликом ажурирања подзаконских аката у области средњорочног планирања у исте уграде обавезу и дефинишу методологију за процес управљања ризицима у процесу средњорочног и програмског планирања.“

ПРЕПОРУКЕ:

- *Реализовати закључак Савјета министара Босне и Херцеговине који је донесен приликом усвајања годишњег консолидованог извјештаја о систему ФУК-а за 2017. годину, а који гласи: „Задужују се Дирекција за економско планирање Босне и Херцеговине и Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине да приликом ажурирања подзаконских аката у области средњорочног планирања у исте уграде обавезу и дефинишу методологију за процес управљања ризицима у процесу средњорочног и програмског планирања“,*
- *Донијети интерну процедуру за израду средњорочног плана рада којом ће се именовати координатор за средњорочно планирање и утврдити обавезе и надлежности свих организационих јединица у институцији и њихових руководилица у процесу средњорочног планирања,*

- **Обезбиједити координацију унутар институција БиХ којом ће се осигурати повезаност средњорочних планских докумената и програма са оперативним плановима,**
- **Ускладити постављене циљеве и активности с буџетским средствима.**

Прилог: 2. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Плански приступ пословању

3. Руковођење и стил управљања

У складу са Законом о финансирању институција БиХ крајњу одговорност за успостављање и развој система ФУК-а сноси руководилац институције, те је руководилац институције одговоран за:

- успостављање, спровођење и развој ФУК-а,
- израду интерних прописа о ФУК-у и успостављање система финансијског управљања и контроле у свим организационим јединицама у оквиру институције, те у односу на све програме и процесе које извршава институција,
- обезбјеђење ревизорског трага за све финансијске и друге трансакције које су извршене у извјештајном периоду и
- израду и достављање годишњег извјештаја о финансијском управљању и контроли ЦХЈ МФИТ БиХ.

Руковођење и стил управљања је индикатор колико је проактиван приступ руководиоца институције управљању уопште, односно колико је руководилац информисан и инволвиран у све процесе од планирања до извјештавања о реализацији планова.

Важно је нагласити да су, поред руководиоца институције, за успостављање и развој система финансијског управљања и контроле одговорни и руководиоци свих организационих јединица у складу са њиховим надлежностима и додијељеним овлашћењима.

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ:

Према подацима из годишњих извјештаја о ФУК-у за 2020. годину, руковођење и стил управљања у институцијама БиХ није успостављено на највишем нивоу. Проблем може бити недовољна заинтересованост руководиоца институције за доношење процедура којима се уређују кључни пословни процеси у институцији или неразумијевање значаја квалитетног система контрола и управљања. Рјешење овог проблема је доношење интерних процедура којима ће се јасно дефинисати одговорности и надлежности свих учесника у кључним пословним процесима са прецизним упутама о динамици и роковима извјештавања руководиоца институција о спровођењу тих процеса.

ПРЕПОРУКЕ:

- ***У процесу руковођења користити препоруке из Смјерница за развој управљачке одговорности у институцијама БиХ,***

- *Донијети интерне процедуре којима ће се јасно дефинисати одговорности и надлежности свих учесника у кључним пословним процесима са прецизним упутама о динамици и роковима извјештавања руководиоца институција о спровођењу тих процеса,*
- *Редовно одржавати колегијуме на највишем нивоу управљања,*
- *На колегијумима расправљати о кључним пословним процесима у институцији,*
- *Водити записнике о одржаним колегијумима.*

Прилог: 3. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Руковођење и стил управљања

4. Организациона структура, овлашћења и одговорности, систем извјештавања

Организациона структура, односно унутрашња организација институција, требало би да буде успостављена тако да обезбјеђује реализацију основних функција институција произишлих из мисије институције и постављених циљева пословања. Правилници о унутрашњој организацији садрже описе послова које обављају поједине организационе јединице и уређују дјелокруг рада тих организационих јединица. Овлашћења и одговорности, задаци и обавезе извјештавања о остварењу циљева за сваки дио организационе структуре требају бити јасни, дефинисани у писаном облику и запосленици морају бити са њима упознати. Руководилац институције детаљније уређује овлашћења и одговорности за реализацију циљева и управљање буџетским средствима доношењем посебних одлука. Организациона структура ажурира се у складу са промјенама у пословању које произлазе из измјене регулативе, циљева пословања, начина пословања и слично. Паралелно са развојем линија овлашћења и одговорности треба развијати и линије извјештавања. У складу с наведеним, потребно је развијати интерне системе извјештавања о реализацији постављених циљева, о начину управљања буџетским средствима и слично.

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ:

Према подацима добијеним из годишњих извјештаја о систему ФУК-а за 2020. годину, у 52 институције БиХ именовано је лице задужено за финансијско управљање и контролу, а 56 институција формирало је радну групу за финансијско управљање и контролу. Ово значи да још све институције БиХ нису именовале лице задужено за ФУК или радну групу за ФУК. Узимајући у обзир тај податак можемо закључити да још увијек имамо институција које нису ни почеле успостављати систем ФУК-а у складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине и Стандардима интерне контроле у институцијама Босне и Херцеговине. Само 45 институција је у току 2020. године доставило руководиоцу институције извјештај о стању у области интерних контрола. Поступак измјене правилника о унутрашњој организацији у смислу дефинисања обавеза руководиоца на свим нивоима за успостављање, развој и спровођење система финансијског управљања и контроле у складу са Одлуком о измјенама и допуни Одлуке о разврставању радних мјеста и критеријумима за опис послова радних мјеста у институцијама Босне и Херцеговине покренула је 41 институција, а 25 институција завршило је овај процес.

ПРЕПОРУКЕ:

- *Потребно је именовати лице/радну групу задужену за финансијско управљање и контролу у институцијама, као и обезбиједити снажнију подршку руководства особама именованим за ФУК,*
- *Ажурирати правилник о унутрашњој организацији институције у смислу дефинисања обавеза руководиоца на свим нивоима за успостављање, развој и провођење система финансијског управљања и контроле и управљања ризицима из њихове надлежности,*
- *Јасно делегирати послове који се односе на финансијско управљање и контролу на све запослене,*
- *Интерним актима утврдити обавезу извјештавања највишег руководства од стране лица којима су додијељена овлашћења за финансијско управљање и контролу.*

Прилог: 4. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Организациона структура, овлашћења и одговорности, систем извјештавања

5. Управљање људским ресурсима

Управљање људским ресурсима представља једно од важних подручја за развој система ФУК-а. Управљање људским ресурсима обухвата активности у вези са: утврђивањем знања и вјештина потребних за свако радно мјесто, развојем вјештина запослених потребних за побољшање ефикасности пословања, израдом планова обуке и вођењем евиденције о извршеним обукама.

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ:

Припремање планова стручног усавршавања за своје успеленике и вођење евиденције о присуству обукама за све запослене врши 51 институција БиХ.

Између 70-80% институција упућује своје запослене на обуке из кључних пословних процеса за унапређење система интерних контрола као што су: средњорочно планирање, буџетски процес, управљање ризицима, управљање људским ресурсима, јавне набавке и слично. Забрињавајући је податак да 50% од укупног броја институција које у свом буџету имају планирана средства за исплате накнада члановима управних одбора, надзорних одбора, савјета, комисија и слично нема интерну процедуру којом се уређује исплата поменутих накнада.

ПРЕПОРУКЕ:

- *Укључити већи број запослених у обуке из кључних пословних процеса за унапређење система интерних контрола,*
- *Доносити планове стручног усавршавања и водити евиденцију о присуству обукама с циљем процјене примјене принципа “вриједност за новац”,*
- *Евиденција о присуству обукама требало би да буде саставни дио неког интерног извјештаја који се доставља руководиоцу институције, или се доставља као посебан извјештај,*
- *Донијети интерне процедуре којима се исплаћују накнаде члановима управних или надзорних одбора, савјета или комисија у институцијама које врше исплату тих накнада.*

Прилог: 5. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Управљање људским ресурсима (план рада и праћење успјешности остварених резултата запослених)

II УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА

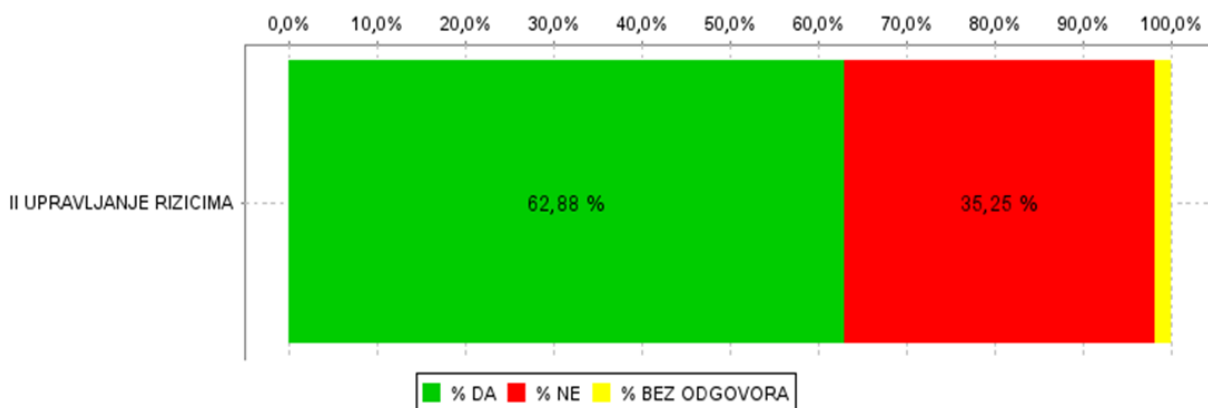
Ризик је вјероватноћа да ће се десити неки догађај који може да утиче на остваривање циљева институције. Управљање ризицима дефинише се као цјелокупан процес утврђивања, процјењивања и праћења ризика за остварење циљева институције, као и предузимање потребних активности, посебно кроз систем финансијског управљања и контроле у сврху смањења ризика.

Управљање ризицима је процес који се одвија континуирано, захтијева ангажовање што већег број учесника и примјену прописане методологије. Циљ овог процеса јесте реализовати циљеве институције, а ризике избјећи или умањити њихов утицај. Управљање ризицима обухвата активности у вези са развојем процеса управљања, планирања и доношења одлука. За управљање ризицима одговоран је руководилац институције.

Потребно је именовати лице задужено за координацију активности у успостављању процеса управљања ризицима, лица која су одговорна за идентификацију ризика, односно за прикупљање података о ризицима у свим организационим јединицама и њихово евидентирање у регистру ризика.

Како би управљање ризицима испунило своју сврху, потребно је повезати и ускладити циљеве из средњорочних планова институција са циљевима из годишњих планова рада (програма) институције и њених организационих јединица.

ГРАФИКОН: % odgovora po komponentama i izabranim parametrima

На питања из упитника о самопроцјени која се односе на управљање ризицима 62,88 институција Босне и Херцеговине је дало потврдне одговоре. Процес управљања ризицима није успоставило 35,25 % институција Босне и Херцеговине иако је овај процес темељ за развој интерних процедура. ЦХЈ МФИТ БиХ је 2015. године донијела прве Смјернице за спровођење процеса управљања ризицима у институцијама Босне и Херцеговине. У протеклом периоду одржан је и већи број обука из ове области. Све док процес управљања ризицима у институцијама Босне и Херцеговине не буде успостављен на задовољавајућем нивоу не можемо говорити о квалитетном систему интерних контрола.

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ:

Према подацима из годишњих извјештаја о систему ФУК-а за 2020. годину, управљање ризицима је компонента ФУК-а која је најслабије развијена у институцијама БиХ. Овај податак може бити показатељ укупног квалитета система интерних контрола у институцијама Босне и Херцеговине узимајући у обзир да се систем финансијског управљања и контроле заснива на управљању ризицима.

На питање „Да ли институција утврђује ризике који могу да утичу на реализацију циљева из средњорочних и годишњих планова рада“ 45 институција је дало потврдан одговор. Ризике везане за циљеве пословних процеса утврђује 56 институција, 53 институције су формирале регистре ризика, а у 2020. години регистри ризика ажурирани су у само 35 институција. Регистар ризика пружа институцијама информацију о кључним ризицима на које треба дјеловати спровођењем мјера које обезбеђују реализацију постављених циљева институције.

Систем извјештавања за праћење најзначајнијих ризика успостављен је у 40 институција. У 43 институције је именовано лице задужено за координацију активности у успостављању процеса управљања ризицима.

Мјере, односно план поступања по ризицима донесен је у 39 институција, а реализоване су само у 28 институција.

ПРЕПОРУКЕ:

- *Укључити руководиоце средњег и вишег нивоа управљања у процес управљања ризицима,*
- *Процес управљања ризицима вршити у складу са методологијом прописаном Смјерницама за управљање ризицима у институцијама Босне и Херцеговине-верзија 2,*
- *Потребно је извршити анализу узрока ризика и процјену ризика према вјероватноћи настанка и утицају,*
- *Формирати регистре ризика и ажурирати их најмање једном годишње,*
- *Именовати лице за координацију активности у процесу управљања ризицима,*
- *Потребно је извршити утврђивање кључних ризика који могу да утичу на реализацију циљева из средњорочног, односно годишњих планова рада институције, као и циљева пословних процеса,*
- *Потребно је успоставити систем извјештавања за праћење најзначајнијих ризика.*

Прилог: 6. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: III УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА

III КОНТРОЛНЕ АКТИВНОСТИ

Контролне активности обухватају поступке и мјере које институције предузимају ради смањења ризика, а у сврху реализације постављених циљева пословања.

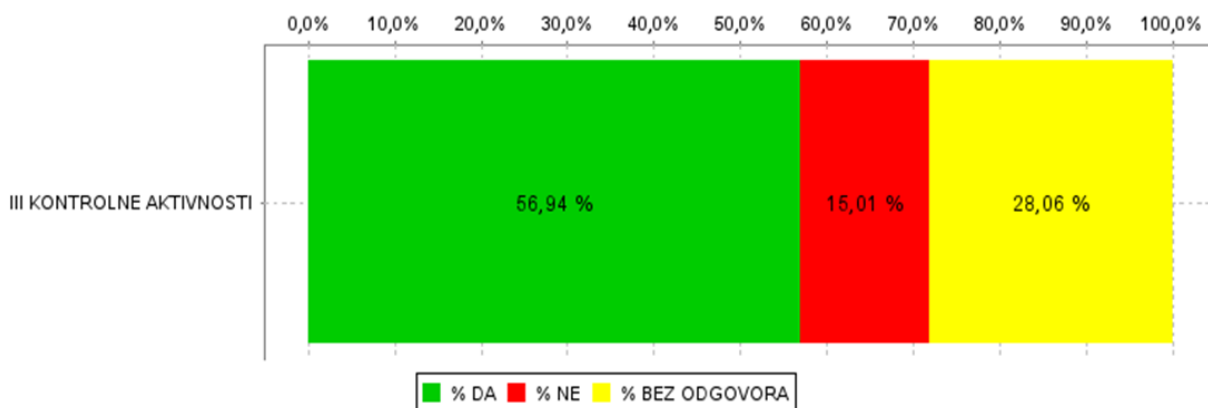
Сврха контролних активности је обезбиједити законитост и правилност у пословању, економично, ефикасно и ефективно располагање приходима, расходима, имовином и обавезама.

Контролне активности динамичне су и подложне промјенама и морају се развијати као одговор на спољне факторе, ризике, промјене приоритета, техничких достигнућа, организационих односа и сл, а мијењају се на иницијативу руководства или као одговор на налазе и препоруке интерне и/или екстерне ревизије.

Контролне активности треба да буду трошковно оправдане, односно трошкови контрола не смију бити већи од остварене користи.

Контролне активности морају бити документоване и требају их досљедно примјењивати сви запослени.

ГРАФИКОН: % odgovora po komponentama i izabranim parametrima

На графикону изнад може се видјети да 56,94% институција има потврдне одговоре на питања из упитника о самопроцјени која се односе на контролне активности. Међутим, на сва питања из овог дијела упитника о сампроцјени не одговарају све институције тако да 28,06% институција има одговор “није примјењиво”. Само 15,01% институција дало је негативне одговоре на питања из овог дијела упитника о самопроцјени, те се може закључити да су пословни процеси у знатој мјери уређени интерним процедурама.

1. Примјена контролних активности кроз политике и процедуре

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ

Овај дио годишњег консолидованог извјештаја о систему ФУК-а у институцијама Босне и Херцеговине односи се на примјену ФУК-а кроз политике и процедуре.

У упитнику о самопроцјени (дио: политике и процедуре) наведена су питања која се односе на постојање интерних процедура за кључне пословне процесе, односно пословне процесе које би све институције Босне и Херцеговине морале да уреде интерним процедурама. Према резултатима обраде достављених годишњих извјештаја о систему ФУК-а, једино на питање “Да ли имате писану интерну процедуру за процес набавки и уговарања” све институције имају потврдан одговор. То значи да институције нису интерним процедурама уредиле све кључне пословне процесе који се одвијају у њима.

Према подацима из годишњих извјештаја о систему ФУК-а за 2020. годину, само 49 институција сматра да њихове интерне процедуре имају јасно дефинисана овлашћења, одговорности, рокове и контролне механизме за сваку активност.

У току 2020. године само су 32 институције ажурирале своје интерне процедуре као резултат одговора / мјера на неки од утврђених ризика.

ПРЕПОРУКЕ:

- *Донијети интерне процедуре којима се уређују кључни пословни процеси у институцијама,*
- *У писаним процедурама јасно дефинисати овлашћења и одговорности свих учесника одређеног пословног процеса, рокове и контролне механизме за сваку активност, како би се обезбиједило да се пословни процеси одвијају на економичан, ефикасан и ефективан начин поштујући принцип „вриједност за новац“,*
- *У изради интерних процедура узети у обзир ризике који се односе на сваку активност,*
- *Обезбиједити праћење досљедне примјене свих прописаних контролних механизма из интерних процедура,*
- *Редовно ажурирати интерне процедуре у складу са измијењеним околностима у спољном и унутрашњем окружењу и обезбиједити њихову доступност свим запосленим.*

Прилог: 7. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Политике и процедуре

2. Принцип раздвајања дужности

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ

Принцип раздвајања дужности у институцијама Босне и Херцеговине није успостављен и не примјењује се у складу са Стандардима интерне контроле у институцијама Босне и Херцеговине. Све институције нису чак ни кроз интерне процедуре обезбиједиле примјену принципа раздвајања дужности. То је урађено у 56 институција. Оваква ситуација омогућава повећање ризика од евентуалне преваре, проневјере, злоупотребе положаја или евентуалне грешке у раду. Начело раздвајања дужности нужно је успоставити како ниједан појединац не би истовремено био одговоран за покретање трансакције, одобравање трансакције, евидентирање трансакције и усклађивање, чиме ће се смањити могућност да једно лице буде у прилици направити и сакрити грешке, неправилности и преваре у обављању својих дужности.

ПРЕПОРУКЕ:

- *Обезбиједити примјену начела раздвајања дужности у свим пословним процесима, а нарочито у пословним процесима у којима постоји више ризика да ће запослени направити и сакрити грешку, неправилност или превару,*
- *Обезбиједити примјену начела раздвајања дужности у ИТ системима да би се обезбиједило да исто лице не врши све фазе ИТ операција (нпр. инсталација софтвера, програмирање, тестирање, одржавање),*

- *Обезбиједити примјену начела раздвајања дужности кроз интерне акте као што су интерне процедуре, одлуке или рјешења,*
- *Обезбиједити примјену начела раздвајања дужности у институцијама које имају мање од 30 запослених.*

Прилог: 8. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Раздвајање дужности

3. Примјена ех-анте и ех-пост контрола

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ

У оквиру ове групе питања све су институције дале потврдан одговор само на питање „Да ли је усвојен план набавке за претходну годину и објављен на веб страници институције у складу са чланом 17. Закона о јавним набавкама“.

На основу увида у одговоре на остала питања очито је да институције Босне и Херцеговине у овој области још нису успоставиле систем интерних контрола који одговара карактеристикама квалитетног система интерних контрола.

Посебну пажњу потребно је посветити активностима које се односе на планирање, исплату и контролу намјенског трошења додијељених грантова, текуће и капиталне трансфере.

ПРЕПОРУКЕ:

- *Интерном процедуром обезбиједити контролу основности и оправданости планирања средстава за набавке роба и услуга у институцијама,*
- *Код планирања средстава за текуће и капиталне трансфере и грантове интерним процедурама обезбиједити анализу учинака финансирања из претходних година,*
- *Обезбиједити благовремено доношење одлука о исплатама текућих и капиталних трансфера и грантова,*
- *Обезбиједити спровођење контроле намјенског трошења додијељених средстава као дио редовног посла,*
- *У уговорима о додјели трансфера и грантова обезбиједити заштиту финансијских интереса институција које додјељују те трансфере и грантове.*

Прилог: 9. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Примјена ех-анте и ех-пост контрола

4. Принцип заштите ресурса/имовине

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ:

У оквиру ове групе питања све институције су дале потврдан одговор само на два питања, и то:

- *Да ли се сва стална средства евидентирају у помоћној и главној књизи ИСФУ система и*
- *Да ли се благовремено врши попис имовине, обавеза и потраживања.*

У институцијама Босне и Херцеговине још нису успостављене контроле којима ће се: обезбиједити наплата потраживања и прихода, спријечити губитак и разоткривање података, спријечити неовлашћени приступ имовини.

Сврха финансијског управљања и контроле је, између осталог, заштита имовине и других ресурса од губитака узрокованих лошим управљањем, неоправданим трошењем и кориштењем, те од неправилности и превара. Заштита имовине или ресурса регулисана је у већини институција интерним процедурама готово у свим сегментима, осим у подручју заштите информационих система. Потребно је интерним процедурама уредити ову област како би се спријечиле неовлашћене измјене у постојећим софтверима, спријечио губитак и разоткривање података или неовлашћен физички приступ имовини.

ПРЕПОРУКЕ:

- *Потребно је успоставити адекватне контроле како би се заштитила имовина од неовлашћеног приступа и губитак и разоткривање података,*
- *Обим контрола требало би да буде пропорционалан идентификованим ризицима, утицају привременог или трајног губитка имовине или неовлашћеног кориштења или отуђења.*
- *Обезбиједити наплату потраживања и прихода.*

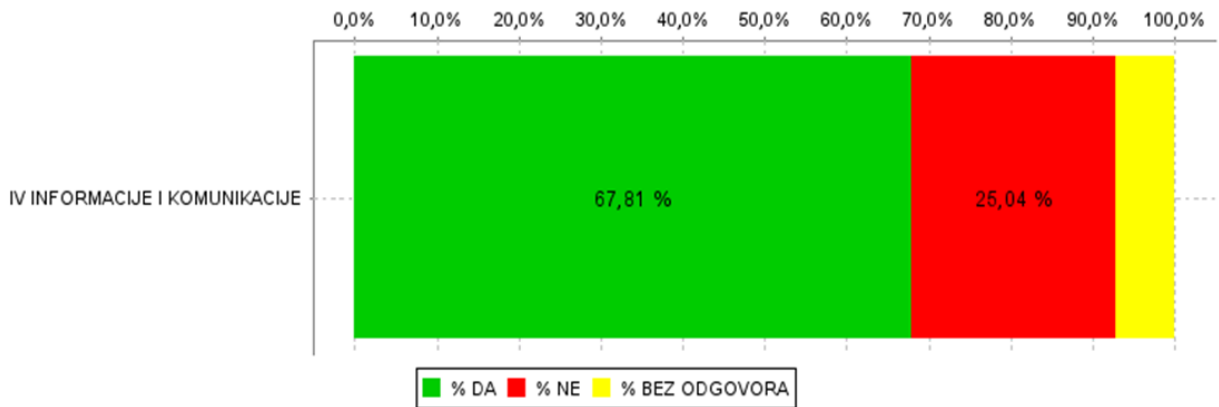
Прилог: 10. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Заштита ресурса/имовине

IV ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ

Како би било могуће на економичан, ефикасан и ефективан начин управљати приходима, расходима, имовином, обавезама, пратити реализацију постављених циљева, остварених резултата, анализирати одступања, доносити одлуке и сл. потребно је располагати релевантним, благовременим, потпуним и тачним подацима. Повезивањем таквих података стварају се информације потребне за одлучивање. Квалитет информације у смислу њене благовремености, релевантности, тачности и доступности, условљава квалитет одлуке.

Поред информација, важан је и систем комуникација којим се те информације преносе (ко преноси информације, коме преноси и на који начин).

ГРАФИКОН: % одговора по компонентама и изабраним параметрима

На питања из области информација и комуникација 67,81% институција дало је потврдне одговоре.

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ:

Анализом података из годишњих извјештаја о систему ФУК-а за 2020. годину закључено је да све институције БиХ још нису пописале своје пословне процесе. Своје пословне процесе пописало је 57 институција Босне и Херцеговине, а мапа пословних процеса формирана је у 56 институција Босне и Херцеговине. Попис пословних процеса битан је корак којим институције препознају пословне процесе који доприносе реализацији постављених циљева и резултата, а у исто вријеме је и основа за утврђивање и процјену ризика који могу да бууд пријетња за реализацију постављених циљева и резултата. Извјештаји о извршењу буџета за руководиоце институција редовно се сачињавају у 56 институција и то кориштењем ИСФУ система. Већина институција сматра да постојећи информациони системи (ИСФУ, ПИМС, БПМС, ЦОИП) задовољавају њихове потребе за извјештавањем. Сматрамо да је потребно извршити детаљне анализе и предложити рјешења како би ови системи били много функционалнији. Информациони системи као што су ПИМИС, БПМИС, ИСФУ и ЦОИП дјелују потпуно независно један од другог иако су међусобно повезани пословни процеси које они подржавају.

ПРЕПОРУКЕ:

- *Извршити попис и мапирање кључних пословних процеса у свим институцијама БиХ и редовно их ажурирати,*
- *Обезбиједити да информациони системи омогућавају припрему извјештаја који садрже потпуне, поуздане и тачне оперативне, финансијске и нефинансијске информације,*

- **Успоставити интеграцију ИТ система одређених пословних процеса (ПИМИС, БПМИС, ИСФУ, ЦОИП).**

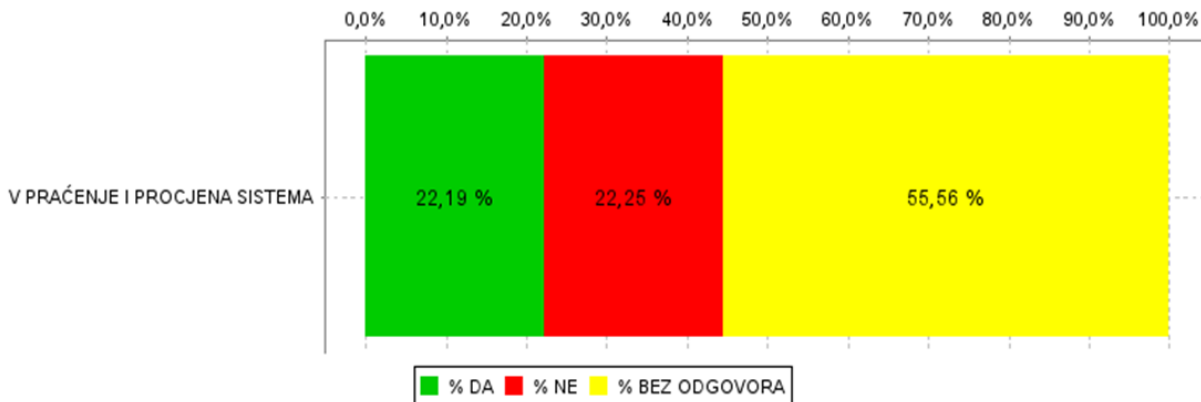
Прилог: 11. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: IV ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ

V ПРАЋЕЊЕ И ПРОЦЈЕНА СИСТЕМА

Праћење и процјена система финансијског управљања и контроле је пета компонента методолошког оквира за обезбјеђење адекватног функционисања и благовременог ажурирања и унапређења система. Праћење и процјена интерних контрола треба бити усмјерено на њихову усклађеност са законским прописима и на реализацију циљева институције. Праћење и процјена система финансијског управљања и контрола спроводи се путем активности: сталног праћења, самопроцјене и интерне ревизије.

Стално праћење је континуирани процес који спроводе сви запослени у институцији обављајући активности и процесе за које су задужени или надлежни. Други вид праћења је самопроцјена, која се врши путем израде годишњих извјештаја о систему ФУК-а и њиховог достављања ЦХЈ МФИТ БиХ. Трећи вид праћења је интерна ревизија као независно и објективно мишљење са циљем процјене адекватности функционисања система ФУК-а и давања препорука за његово унапређење. У оквиру праћења система ФУК-а значајно мјесто заузима и екстерна ревизија која има важну улогу у процјени система интерних контрола у институцијама БиХ јер је то једна од надлежности екстерне ревизије.

ГРАФИКОН: % одговора по компонентама и изабраним параметрима

У дијелу упитника о самопроцјени који се односи на праћење и процјену система ФУК-а дат је најмањи број потврдних одговора, само 22,19%. Разлог за то је што компонента праћење и процјена система ФУК-а обухвата и податке који се односе на реализацију Оперативног годишњег акционог плана за реализацију Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2020. годину. Како су мјере из Оперативног годишњег акционог плана конкретне и не односе се на све институције Босне и Херцеговине, 55,56% институција је давало одговор “није примјениво”. Мјере и задатке из области информација и комуникација није реализовало 22,25% институција Босне и Херцеговине.

1. Праћење и процјена система ФУК-а

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ:

Стално праћење система финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ још није успостављено на задовољавајућем нивоу и праћењу система се још не посвећује довољно пажње. Мјере планиране за развој система финансијског управљања и контроле на основу прошлогодишње самопроцјене реализоване су у 38 институција Босне и Херцеговине. Оперативни годишњи акциони план за успостављање ФУК-а донијела је 41 институција, а 33 су реализовале препоруке из акционих планова. Према подацима из годишњих извјештаја о систему ФУК-а за 2020. годину, интерна ревизија је вршена у 25 институција. Препоруке Канцеларије за ревизију институција Босне и Херцеговине за унапређење система интерних контрола спроводе се у 49 институција.

ПРЕПОРУКЕ:

- *Потребно је кроз интерне процедуре унаприједити стално праћење као једини начин праћења и процјене система финансијског управљања и контроле које се врши континуирано,*
- *Потребно је доносити планове активности за спровођење препорука интерне и екстерне ревизије и пратити спровођење датих препорука које се односе на унапређење система финансијског управљања и контроле,*
- *Потребно је доносити оперативне акционе планове за успостављање и развој финансијског управљања и контроле у институцијама и пратити реализацију планираних активности.*

Прилог: 12. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: V ПРАЋЕЊЕ И ПРОЦЈЕНА СИСТЕМА

4. Реализација Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2020-2025. година и мјера из Годишњег оперативног акционог плана за реализацију Стратегије за 2020. годину

ЦХЈ МФИТ БиХ има обавезу да Савјет министара Босне и Херцеговине извјештава о реализацији мјера и остваривању циљева из Акционог плана Стратегије и напретку оствареном у систему РИФС-а. ЦХЈ МФИТ БиХ ће детаљно извјештавати Савјет министара Босне и Херцеговине о реализацији мјера из годишњих оперативних акционих планова кроз посебно поглавље о имплементацији Стратегије у оквиру редовних годишњих консолидованих извјештаја. У оквиру Годишњег консолидованог извјештаја о систему ФУК-а за 2020. годину сачињава се први извјештај о реализацији мјера из Годишњег оперативног акционог плана за реализацију Стратегије. Напомињемо да је Стратегија усвојена од Савјета министара Босне и Херцеговине тек на 8. сједници, одржаној 11.06.2020. године. А након тога је ЦХЈ МФИТ БиХ донијела Оперативни годишњи акциони план Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2020. годину. Због тога су институције БиХ имале кратак рок за реализацију свих мјера из

Оперативног годишњег акционог плана, па већина мјера није ни реализована у потпуности. Мјере које нису реализоване никако, или нису реализоване у потпуности биће укључене у Оперативни годишњи акциони план за реализацију Стратегије за 2021. годину.

Мјере које се односе на ЦХЈ МФИТ БиХ	Одговор	Образложење
Ажурирање Смјерница за спровођење процеса управљања ризицима	ДА	Смјернице за управљање ризицима у институцијама БиХ објављене 21.12.2020. године (детаљније образложење у дијелу 3.1. Активности које је реализовала Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ у 2020. години)
Да ли је инсталисан софтвер за регистре ризика, мапирање пословних процеса и извјештавање о систему ФУК-а	НЕ	Софтвер још није имплементиран у потпуности. У току 2020. године рађено је тестирање софтвера у дијеловима који се односе на мапирање пословних процеса и израду регистра ризика. Тестно су урађени годишњи извјештаји о систему ФУК-а за 2020. годину и обрада података за Годишњи консолидовани извјештај о систему ФУК-а за 2020. годину. Све ове активности спроведене су на тестној верзији PIFC апликације.
Да ли су ревидирана питања у упитнику о самопроцјени	ДА	Мјера реализована у сарадњи са пројектом “Унапређење интерних финансијских контрола у јавном сектору БиХ”
Да ли је урађена анализа и предложене мјере за примјену управљачке одговорности	ДА	Смјернице за развој управљачке одговорности у институцијама БиХ објављене у мају 2020. године (детаљније образложење у дијелу 3.1. Активности које је реализовала Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ у 2020. години)
Да ли је урађено упутство о сарадњи руководиоца организационих јединица и организационе јединице за финансије	ДА	У оквиру Смјерница за развој управљачке одговорности дате упуте о сарадњи осталих организационих јединица с организационим јединицама за финансије

Да ли је донесен подзаконски акт о методологији и прегледу квалитета система финансијског управљања и контроле	НЕ	Активност планирана у сарадњи са Пројектом “Унапређење интерних финансијских контрола у јавном сектору БиХ”. Реализација се пролонгира у 2021. годину.
Мјере које се односе на МФИТ БиХ		
Да ли су унапријеђене апликативне контроле и донесене инструкције и упутства МФИТ БиХ (Сектор за трезорско пословање) у вези са евидентирањем и праћењем прихода	НЕ	
Да ли је урађена анализа могућности повезивања постојећих апликација МИП, МЦП, УИО и МФИТ БиХ	НЕ	
Да ли је формирана јединствена база података о запосленим МО у систему за ЦОИП	НЕ	
Да ли је извршено софтверско повезивање ЦОИП с одговарајућим модулима ИСФУ	НЕ	
Да ли је и на који начин ојачан систем интерних контрола при припреми и одобравању буџетских захтјева за исплату уговора о дјелу	НЕ	Министарство финансија и трезора БиХ упутило је захтјев институцијама БиХ за доставу података о уговорима о дјелу, и након извршене анализе достављених података биће предложена процедура којом ће се ојачати контроле при припреми и одобравању буџетских захтјева за ову намјену.
Да ли су донесени или ажурирани подзаконски акти којима се прописују рокови и начин евидентирања и праћења свих обавеза у ИСФУ	НЕ	
Да ли је донесен подзаконски акт којим је уведена обавеза претходног давања мишљења МФИТ БиХ на финансијске одредбе и фискалне учинке	НЕ	

нацрта уговора за вишегодишње обавезе		
Да ли је управљање ризицима уграђено у подзаконске акте и методологије о процесу средњорочног планирања, годишњег планирања и програмског буџетирања	НЕ	
Мјере које се односе на све институције		
Да ли се ажурирају интерне процедуре у складу са резултатима процјене ризика	ДА-31 институција	Управљање ризицима још није успостављено на задовољавајућем нивоу. Институције сматрају да је процес управљања ризицима завршен формирањем регистра ризика
Да ли су интерним актима уређене улоге, овлашћења и одговорности актера у реализацији буџетских програма	ДА-31 институција	Ову мјеру биће могуће реализовати у потпуности када се имплементира програмски буџет.
Да ли су уведене нове апликативне контроле које замјењују раније ручне контроле	ДА-12 институција	Информатизација свих процеса гдје је то могуће је пожељна, али још није успостављена на задовољавајућем нивоу.
Да ли су обезбијеђене квалитетније информације за усмјеравање и приоритизацију даљњег развоја PIFC-а	ДА	Кроз годишње извјештаје о систему ФУК-а и годишње оперативне акционе планове институција за унапређење система ФУК-а.

Број: 03-01-16-8-26-76/21

ДИРЕКТОР

Сарајево, 12.03.2021. године

Ранко Шакота, с.р

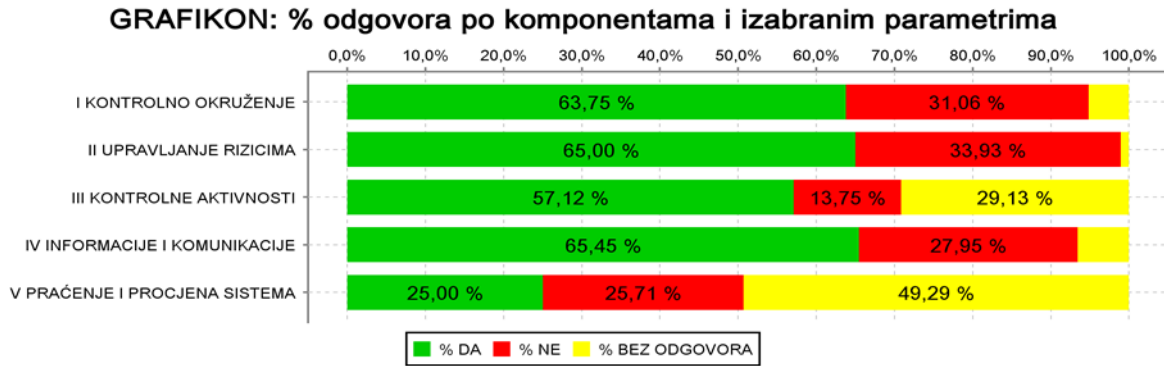
5 Прилози

Преглед институција БиХ које су доставиле Годишњи извјештај о финансијском управљању и контроли за 2020. по функционалној класификацији

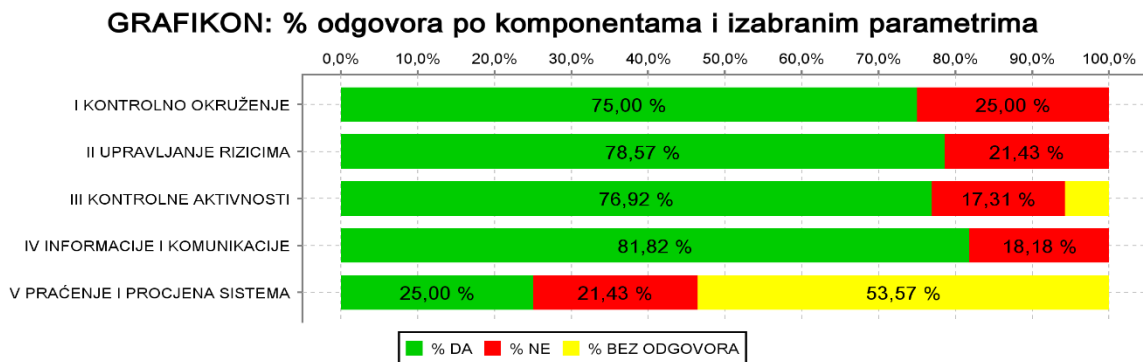
Функцијска класификација	Назив институције
01 Опште јавне услуге	Генерални секретаријат Савјета министара БиХ
	Дирекција за европске интеграције БиХ
	Министарство иностраних послова БиХ
	Министарство финансија и трезора БиХ
	Управа за индиректно опорезивање БиХ
	Министарство цивилних послова БиХ
	Служба за заједничке послове институција БиХ
	Канцеларија за ревизију институција БиХ
	Централна изборна комисија БиХ
	Агенција за државну службу БиХ
	Агенција за статистику БиХ
	Архив БиХ
	Одбор државне службе за жалбе
	Канцеларија за законодавство
	Агенција за јавне набавке БиХ
	Канцеларија за разматрање жалби БиХ
	Дирекција за економско планирање БиХ
	Канцеларија координатора за реформу јавне управе БиХ
	Агенција за заштиту личних података БиХ
	Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ
02 Одбрана	Министарство одбране БиХ
03 Јавни ред и сигурност	Високи судски и тужилачки савјет БиХ
	Уставни суд БиХ
	Суд БиХ
	Тужилаштво БиХ
	Министарство безбједности БиХ
	Обавјештајно – безбједносна агенција БиХ
	Служба за послове са странцима БиХ
	Агенција за полицијску подршку БиХ
	Агенција за форензичка испитивања и вјештачења БиХ
	Агенција за школовање и стручно усавршавање кадрова БиХ
	Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ
	Агенција за унапређење страних инвестиција БиХ
04 Економски послови	Канцеларија за ветеринарство БиХ
	Конкурентијско вијеће БиХ
	Министарство комуникација и транспорта БиХ
	Дирекција за цивилно ваздухопловство БиХ

	Институт за стандардизацију БиХ
	Институт за мјеритељство БиХ
	Институт за интелектуално власништво БиХ
	Институт за акредитирање БиХ
	Управа БиХ за заштиту здравља биља
	Агенција за надзор над тржиштем БиХ
	Агенција за безједност хране БиХ
	Агенција за рад и запошљавање БиХ
	Канцеларија за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди, исхрани и руралном развоју
	Комисија за концесије БиХ
	Агенција за осигурање БиХ
	Институција омбудсмена за заштиту потрошача БиХ
	Агенција за поштански саобраћај БиХ
07 Здравство	Агенција за лијекове и медицинска средства БиХ
08 Рекреација, култура, религија	Меморијални центар Сребреница-Поточари Спомен обиљежје и мезарје за жртве геноцида из 1995
	Регулаторна агенција за комуникације БиХ
	Комисија за очување националних споменика БиХ
	Агенција за антидопинг контролу БиХ
09 образовање	Агенција за развој високог образовања и осигурање квалитета БиХ
	Агенција за предшколско, основно и средње образовање БиХ
	Центар за информисање и признавање докумената из области високог образовања БиХ
10 Социјална заштита	Министарство за људска права и избјеглице БиХ
	Фонд за повратак БиХ
	Институција омбудсмана за људска права БиХ

01 ОПШТЕ ЈАВНЕ УСЛУГЕ
Број институције: 20

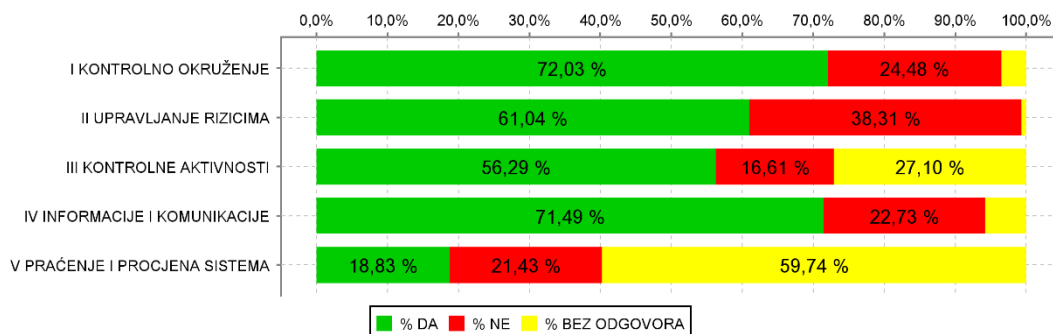
02 ОДБРАНА
Број институција: 1

03 ЈАВНИ РЕД И БЕЗБЈЕДНОСТ

Број институција: 1

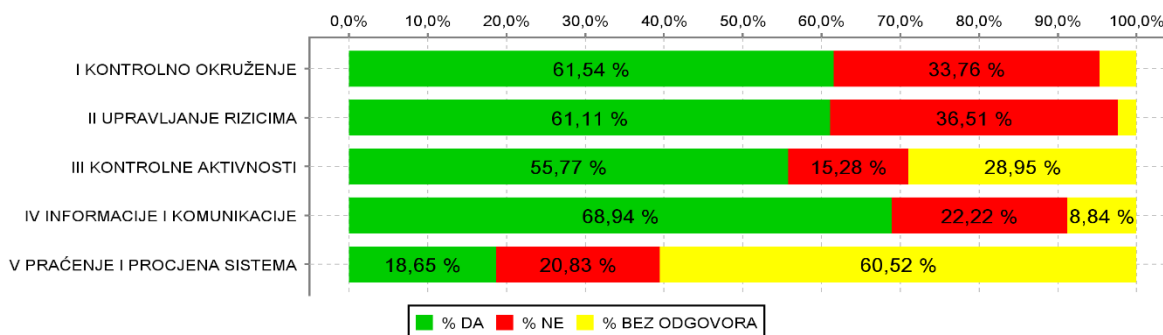
ГРАФИКОН: % одговора по компонентама и изабраним параметрима

04 ЕКОНОМСКА ПОЛИТИКА

Број институција: 18

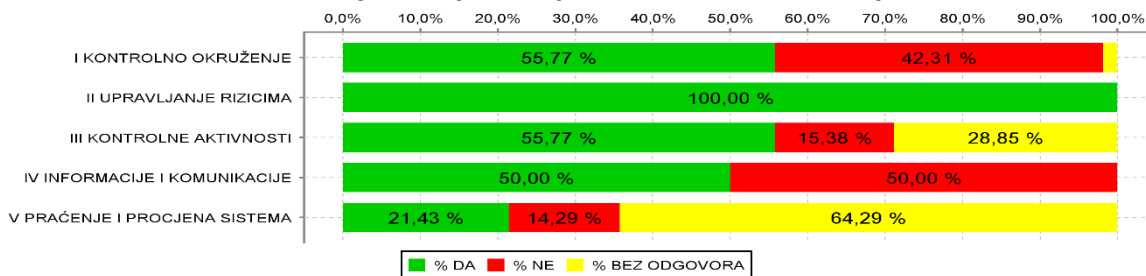
ГРАФИКОН: % одговора по компонентама и изабраним параметрима

07 ЗДРАВСТВО

Број институција: 1

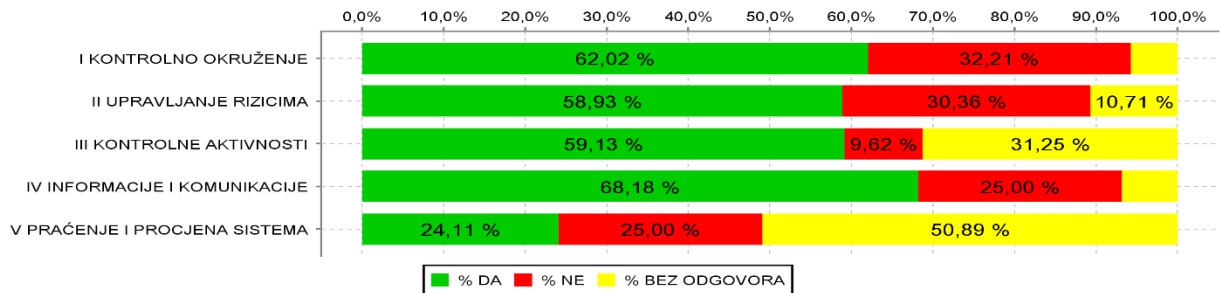
ГРАФИКОН: % одговора по компонентама и изабраним параметрима

08 РЕКРЕАЦИЈА, КУЛТУРА, РЕЛИГИЈА

Број институција: 4

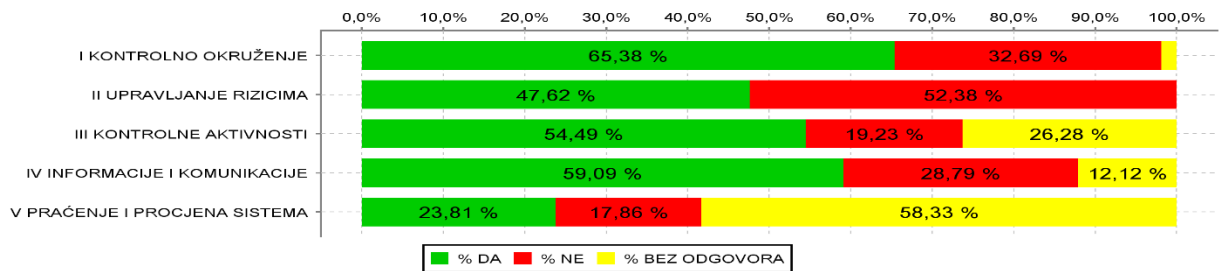
ГРАФИКОН: % одговора по компонентама и изабраним параметрима

09 ОБРАЗОВАЊЕ

Број институција: 3

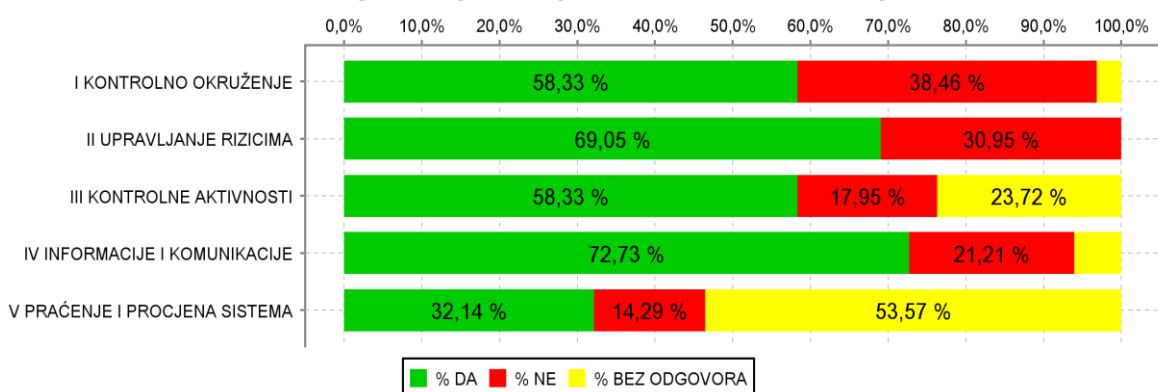
ГРАФИКОН: % одговора по компонентама и изабраним параметрима

10 СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Број институција: 3

ГРАФИКОН: % одговора по компонентама и изабраним параметрима

ФУК - ГОДИШЊИ КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ

Статистика по питањима из упитника о самопроцјени

Година: 2020

КОМПОНЕНТА: I КОНТРОЛНО ОКРУЖЕЊЕ

ТАБЕЛА 1. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Етика и интегритет

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјењиво	
	Број институција	%	Број институција	%	Број институција	%
1) Да ли имате посебан кодекс понашања на нивоу институције?	43	70.49	16	26.23	2	3.28
2) Да ли је руководиоца институције писаним актом делегирао послове надзора над спровођењем Кодекса државних службеника на неку од организационих јединица или запосленика?	26	42.62	33	54.10	2	3.28
3) Да ли постоје додатна интерна упутства и/или смјернице о стандардима понашања запослених и мјере у случају непоштивања Кодекса?	26	42.62	32	52.46	3	4.92
4) Да ли постоје јасна правила (интерни акти) којима се дефинишу ситуације потенцијалних сукоба интереса и начин поступања?	37	60.66	22	36.07	2	3.28
5) Да ли је било писаних притужби на непоштивање Кодекса државних службеника? Ако је било, наведите број притужби.	8	13.11	49	80.33	4	6.56
6) Да ли је на основу притужби због непоштивања Кодекса државних службеника било случајева покренутих дисциплинских поступака против државних службеника и наведите број покренутих поступака?	7	11.48	33	54.10	21	34.43

ТАБЕЛА 2. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Плански приступ пословању

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјењиво	
	Број	%	Број	%	Број	%
7) Да ли је усвојен средњорочни план институције и објављен на веб страници институције?	49	80.33	12	19.67	0	0.00
8) Да ли имате интерну процедуру за израду средњорочног плана?	36	59.02	25	40.98	0	0.00
9) Да ли је процедуром одређена организациона јединица/лице одговорна за координацију и развој средњорочног плана?	46	75.41	11	18.03	4	6.56
10) Да ли је процедуром регулисано да су организационе јединице/нивоа управе/сектора укључене у израду средњорочног плана?	39	63.93	15	24.59	7	11.48
11) Да ли средњорочни план укључује процјену и праћење ризика ?	19	31.15	42	68.85	0	0.00
12) Да ли се циљеви и активности из средњорочних планова реализују према планираној динамици и наведите проценат реализованих активности у 2020. у односу на број планираних?	43	70.49	17	27.87	1	1.64
13) Да ли су циљеви буџетских програма повезани са циљевима средњорочног плана?	57	93.44	4	6.56	0	0.00
14) Да ли се за реализацију програма из програмског буџета утврђују ризици?	28	45.90	33	54.10	0	0.00
15) Да ли имате усвојен годишњи програм рада који садржи циљеве и активности, организационе јединице задужене за спровођење и процјену финансијских средстава за реализацију активности?	54	88.52	7	11.48	0	0.00
16) Да ли је годишњи извјештај о раду институције сачињен и достављен Савјету министара БиХ или другој надлежној институцији у законском року и наведите у којем су проценту реализоване планиране активности ?	45	73.77	16	26.23	0	0.00
17) Да ли све организационе јединице учествују у припреми буџетског захтјева?	54	88.52	5	8.20	2	3.28

ТАБЕЛА 3. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Руковођење и стил управљања

Одговор ДА	Одговор НЕ	Није примјењиво
------------	------------	-----------------

	Број	%	Број	%	Број	%
18) Да ли је одржан колегијум највишег нивоа управљања на којем је расправљен нацрт средњорочног плана институције и годишњег програма рада прије усвајања?	37	60.66	23	37.70	1	1.64
19) Да ли је одржан колегијум највишег нивоа управљања на којем је расправљен извјештај о реализацији средњорочног и годишњег програма рада прије подношења извјештаја Савјету министара или другој надлежној институцији?	34	55.74	26	42.62	1	1.64
20) Да ли се одржавају колегијуми највишег нивоа управљања на којима се расправља о кључним ризицима и контролама у пословању?	46	75.41	14	22.95	1	1.64
21) Да ли се одржавају колегијуми највишег нивоа управљања на којима се расправља о извјештајима о реализацији буџета?	39	63.93	21	34.43	1	1.64
22) Да ли постоје записници са састанака колегија?	44	72.13	16	26.23	1	1.64

ТАБЕЛА 4. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Организациона структура, овлашћења и одговорности, систем извјештавања

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјењиво	
	Број	%	Број	%	Број	%

23) Да ли је у институцији именовано лице задужено за финансијско управљање и контролу?	52	85.25	9	14.75	0	0.00
24) Да ли је у институцији именована радна група за финансијско управљање и контролу?	56	91.80	5	8.20	0	0.00
25) Да ли су интерним актом утврђени задаци лица задуженог за финансијско управљање и контролу/радне групе за финансијско управљање и контролу и рокови за њихово извршавање?	56	91.80	5	8.20	0	0.00
26) Да ли је интерним актом утврђена обавеза лица задуженог за финансијско управљање и контролу/радне групе за финансијско управљање и контролу да извјештава руководиоца институције о степену успостављености, стању и препорукама за даљње унапређење система финансијског управљања и контроле у институцији?	51	83.61	10	16.39	0	0.00
27) Да ли лице за финансијско управљање и контролу/радна група за финансијско управљање и контролу доставља руководиоцу институције извјештај о степену успостављености, стању и препорукама за даљње унапређење система финансијског управљања и контроле?	45	73.77	15	24.59	1	1.64
28) Да ли су у институцији покренуте активности за ажурирање правилника о унутрашњој организацији институције у вези са финансијским управљањем и контролом у складу с Одлуком о измјенама и допуни Одлуке о разврставању радних мјеста и критеријима за опис послова радних мјеста у институцијама БиХ?	41	67.21	14	22.95	6	9.84
29) Да ли су правилником о унутрашњој организацији институције прописани послови у вези са финансијским управљањем и контролом у складу с Одлуком о измјенама и допуни Одлуке о разврставању радних мјеста и критеријима за опис послова радних мјеста у институцијама БиХ?	25	40.98	31	50.82	5	8.20
30) Да ли су дефинирана овлашћења и одговорности руководиоца за реализацију утврђених циљева програма/пројеката/активности у институцији и на који начин?	48	78.69	13	21.31	0	0.00
31) Да ли је у правилнику о унутрашњој организацији или интерном процедуром измијењена улога организационе јединице за финансије у смислу вршења координационе и савјетодавне улоге у складу са Приручником за финансијско управљање и контролу у институцијама БиХ?	19	31.15	35	57.38	7	11.48
32) Да ли су у организационој јединици за финансије попуњена сва радна мјеста предвиђена Правилником о унутрашњој систематизацији и наведите број систематизираних и број попуњених радних мјеста?	14	22.95	39	63.93	8	13.11
33) Да ли број лиценци за рад у ИСФУ одговара потребама институције?	40	65.57	20	32.79	1	1.64
34) Да ли свако радно мјесто има детаљан опис послова, овлашћења и одговорности?	57	93.44	4	6.56	0	0.00
35) Да ли руководиоци програма израђују извјештаје о реализацији циљева, програма, пројеката за руководиоца институције?	35	57.38	19	31.15	7	11.48

36) Да ли руководиоци организационих јединица подносе извјештаје руководиоцу институције о извршењу буџета за активности из њихове надлежности? (Нпр. извјештавају и образлажу остварене циљеве, степен реализације планираних расхода и прихода, образлажу одступања извршења у односу на план, подносе извјештаје и образложења о створеним обавезама, реализацији плана набавки и уговарања и слично)	35	57.38	21	34.43	5	8.20
37) Да ли се врши ажурирање организационе структуре институције како би одражавала промјене регулативе и циљева институције?	36	59.02	23	37.70	2	3.28
38) Да ли је успостављено делегирање/пренос овлашћења и одговорности за поједине послове на друге запослене?	48	78.69	13	21.31	0	0.00

ТАБЕЛА 5, ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Управљање људским ресурсима (план рада и праћење успјешности остварених резултата запослених)

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјењиво	
	Број	%	Број	%	Број	%
39) Да ли је у институцији успостављена организациона јединица за људске ресурсе?	23	37.70	34	55.74	4	6.56
40) Да ли се у институцији сачињавају планови стручног усавршавања и обучавања запослених?	51	83.61	10	16.39	0	0.00
41) Да ли се води евиденција присуства обукама по запосленом?	51	83.61	10	16.39	0	0.00
42) Да ли се запосленици упућују на обуку из области средњорочног планирања?	44	72.13	17	27.87	0	0.00
43) Да ли се запосленици упућују на обуку из области буџетских процеса (припреме, израде буџета, буџетског рачуноводства и финансијског извјештавања)	47	77.05	14	22.95	0	0.00
44) Да ли се запосленици упућују на обуку из области управљања ризицима ?	40	65.57	21	34.43	0	0.00
45) Да ли се запосленици упућују на обуку из области управљања људским ресурсима ?	43	70.49	18	29.51	0	0.00
46) Да ли се запосленици упућују на обуку из области јавних набавки ?	46	75.41	14	22.95	1	1.64
47) Да ли је информација о присуству обукама сваког запосленог саставни дио неког од извјештаја који се доставља руководиоцу институције?	45	73.77	16	26.23	0	0.00
48) Да ли имате лице сертификовано за јавне набавке и наведите број сертификованих лица?	31	50.82	29	47.54	1	1.64
49) Да ли институција обезбјеђује подстицајне мјере и награде за изузетан учинак запослених?	58	95.08	3	4.92	0	0.00
50) Да ли институција обезбјеђује дисциплинске мјере и корективне активности у случају лошег учинка запосленог?	42	68.85	15	24.59	4	6.56
51) Да ли институције кроз буџет финансирају накнаде за рад управних одбора, надзорних одбора, савјета, комисија и слично?	30	49.18	19	31.15	12	19.67
52) Да ли институција има интерну процедуру за исплату накнада члановима управних, надзорних одбора, савјета, комисија и других радних тијела, усклађену са чланом 39. Закона о платама и накнадама у институцијама БиХ?	15	24.59	24	39.34	22	36.07

КОМПОНЕНТА: II УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА

ТАБЕЛА 6. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: II УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјењиво	
	Број	%	Број	%	Број	%
53) Да ли институција утврђује ризике који могу да утичу на реализацију циљева из средњорочних и годишњих планова рада?	45	73.77	16	26.23	0	0.00
54) Да ли институција утврђује ризике који могу да утичу на реализацију циљева пословних процеса и активности?	56	91.80	5	8.20	0	0.00
55) Да ли се спроводе анализе узрока ризика ?	23	37.70	38	62.30	0	0.00
56) Да ли институција процјењује вјероватноћу и утицај за утврђене ризике?	57	93.44	4	6.56	0	0.00
57) Да ли се квантификују утицаји најзначајних ризика и ако да, наведите процијењене финансијске утицаје најзначајнијих ризика (процјене финансијских штета, губитака и слично у случају активирања ризика)	4	6.56	53	86.89	4	6.56

58) Да ли су информације о ризицима укључене у планске документе и наведите које?	32	52.46	28	45.90	1	1.64
59) Да ли имате регистар ризика успостављен у складу са Смјерницама за спровођење процеса управљања ризицима у институцијама БиХ?	53	86.89	8	13.11	0	0.00
60) Да ли је регистар ризика ажуриран у 2020. години и колико пута?	35	57.38	25	40.98	1	1.64
61) Да ли је успостављен систем извјештавања руководиоца институције о најзначајнијим ризицима и колико је извјештаја достављено руководиоцу институције у 2020. години?	40	65.57	21	34.43	0	0.00
62) Да ли је именовано лице које ће бити одговорно за координацију активности у успостављању процеса управљања ризицима?	43	70.49	18	29.51	0	0.00
63) Да ли су, уз координатора за процес управљања ризицима, у институцији задужена и лица која ће бити одговорне за прикупљање информација о ризицима по појединим организационим јединицама?	41	67.21	16	26.23	4	6.56
64) Да ли је институција донијела политике управљања ризицима или неки други интерни акт којим уређује обавезе и одговорности свих запослених у процесу управљања ризицима узимајући у обзир промјене у екстерном и интерном окружењу?	41	67.21	20	32.79	0	0.00
65) Да ли сте утврдили мјере/донијели план поступања по ризицима, којима се утиче на смањење вјероватноће или утицаја ризика?	39	63.93	21	34.43	1	1.64
66) Да ли су реализоване мјере којима се утиче на смањење вјероватноће или утицаја ризика? Ако јесу, наведите у којем су постотку реализоване мјере за смањивање високих ризика?	28	45.90	28	45.90	5	8.20

КОМПОНЕНТА: III КОНТРОЛНЕ АКТИВНОСТИ

ТАБЕЛА 7, ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Политике и процедуре

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјењиво	
	Број	%	Број	%	Број	%
67) Да ли имате писану интерну процедуру за процес израде и извршења буџета?	56	91.80	5	8.20	0	0.00
68) Да ли имате писану интерну процедуру за процес евиденције пословних догађаја и трансакција (запримање, обрада, контрола, евидентирање обавеза, уговора, наруџбеница, рачуна – улазних и излазних)?	59	96.72	2	3.28	0	0.00
69) Да ли имате писану интерну процедуру за процес набавки и уговарања?	61	100.00	0	0.00	0	0.00
70) Да ли имате писану интерну процедуру за процес управљања имовином (материјалном и нематеријалном)?	48	78.69	13	21.31	0	0.00
71) Да ли имате писану интерну процедуру за процес наплате прихода из надлежности (административних такси, накнада, намјенских и властитих прихода)?	27	44.26	11	18.03	23	37.70
72) Да ли имате писану интерну процедуру за процес поврата неоправдано утрошених или погрешно исплаћених буџетских средстава?	18	29.51	37	60.66	6	9.84
73) Да ли имате писану интерну процедуру за процес пословне кореспонденције, чување и архивирање документације?	53	86.89	8	13.11	0	0.00
74) Да ли имате писану интерну процедуру за процес откривања и поступања по утврђеним неправилностима и/или сумњама на неправилности и преваре?	59	96.72	2	3.28	0	0.00
75) Да ли имате писану интерну процедуру за вођење и чувања персоналних досјеа?	38	62.30	23	37.70	0	0.00
76) Да ли имате писану интерну процедуру за руковање печатима?	55	90.16	6	9.84	0	0.00
77) Да ли имате писану интерну процедуру за заштиту личних података?	54	88.52	7	11.48	0	0.00
78) Да ли имате писану интерну процедуру за подстицајне мјере и награде запосленим за изузетан учинак у раду?	60	98.36	1	1.64	0	0.00
79) Да ли су специфични пословни процеси (процеси који произлазе из мандата институције) уређени интерним процедурама?	42	68.85	17	27.87	2	3.28

80) Да ли имате писану интерну процедуру о коришћењу службених возила и поступањима у околностима настанка непредвиђених догађаја са штетним посљедицама?	58	95.08	2	3.28	1	1.64
81) Да ли су у писаним процедурама јасно дефинисани овлашћења, одговорности, рокови и контролни механизми за сваку активност?	49	80.33	11	18.03	1	1.64
82) Да ли су у 2020. години неке од процедура донесене или постојеће ажуриране као резултат одговора / мјера на неки од утврђених ризика институције?	32	52.46	27	44.26	2	3.28
83) Да ли постоји лице или организациона јединица у институцији којој запослени могу да пријаве неправилности и преваре?	57	93.44	4	6.56	0	0.00
84) Да ли ажурирате интерне процедуре и колико често?	58	95.08	3	4.92	0	0.00
85) Да ли су сви запослени упознати с процедурама и на који начин?	61	100.00	0	0.00	0	0.00
86) Да ли су успостављени механизми за праћење примјене интерних контрола?	44	72.13	16	26.23	1	1.64

ТАБЕЛА 8, ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Раздвајање дужности

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјењиво	
	Број	%	Број	%	Број	%
87) Да ли је писаним процедурама обезбијеђена примјена начела раздвајања дужности, односно да ли је обезбијеђено да исто лице не обавља послове планирања, набавки и уговарања, рачуноводствене евиденције, плаћања и контроле?	56	91.80	5	8.20	0	0.00
88) Да ли је осигурана примјена начела раздвајања дужности у ИТ системима да би се осигурало да исто лице не врши све фазе ИТ операција (нпр. инсталирања софтвера, програмирање, тестирање, одржавање)?	26	42.62	26	42.62	9	14.75
89) Да ли мање институције (<30 запослених) предузимају додатне контролне мјере да осигурају раздвајање дужности?	15	24.59	12	19.67	34	55.74

ТАБЕЛА 9, ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Примјена ех-анте и ех-пост контрола

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјењиво	
	Број	%	Број	%	Број	%
90) Да ли је интерном процедуром предвиђена контрола основаности и оправданости планирања средстава за набавку роба, услуге, радова? (Нпр. од организационих јединица траже се писана образложења потреба, законска основа гдје је примјерено, калкулације на којима се заснивају израчуни потребних количина и цијена, анализе уштеда, стање залиха имовине и стање имовине у употреби и таква је документација приложена уз буџетски захтјев)	49	80.33	12	19.67	0	0.00
91) Да ли је усвојен план набавке за претходну годину и објављен на веб страници институције у складу са чланом 17. Закона о јавним набавкама? Наведите укупну вриједност планиране набавке из плана набавке.	61	100.00	0	0.00	0	0.00
92) Да ли је план набавке реализован планираном динамиком? Наведите износ укупно планираних и реализованих набавки у претходној години.	51	83.61	10	16.39	0	0.00
93) Да ли се планирање средстава за текуће и капиталне трансфере, грантове темељи на јасним критеријумима и циљевима, познатим већ у фази израде буџетских захтјева?	11	18.03	6	9.84	44	72.13
94) Да ли се код планирања средстава за текуће и капиталне трансфере непрофитним организацијама раде анализе учинака финансирања из претходних година?	3	4.92	5	8.20	53	86.89
95) Да ли се код планирања средстава за вишегодишње капиталне пројекте раде анализе оправданости и спремности капиталних/инвестиционих пројеката за реализацију?	8	13.11	4	6.56	49	80.33
96) Да ли у вашој институцији организационе јединице заједно с изразом буџетског захтјева припремају и приједлоге одлука о програмима утрошка за трансфере и грантове?	2	3.28	7	11.48	52	85.25

97) Да ли су одлуке о програмима утрошка усвојене благовремено тако да је омогућена благовремена реализација свих активности у вези са реализацијом трансфера, грантова? (Објаве позива, контроле документације, додјеле уговора, извјештавање о намјенском трошењу, контрола намјенског трошења и сл.)	4	6.56	5	8.20	52	85.25
98) Да ли су са свим корисницима трансфера/грантова закључени уговори о додјели и начину кориштења средстава ?	5	8.20	5	8.20	51	83.61
99) Да ли уговори с корисницима средстава за трансфере и грантове садрже јасне одредбе за заштиту финансијских интереса институције у случају ненамјенског трошења? (Нпр. уговорима је дефинисано шта су прихватљиви, а шта неприхватљиви трошкови, дефинисани су рокови за доставу извјештаја о намјенском трошењу и спецификована документација коју корисник треба доставити као доказ, дефинисана је могућност накнадних контрола на лицу мјеста, обавеза и рокови у којима корисник средстава мора вратити средства у случају ненамјенског трошења, елиминисана је могућност вишеструког финансирања исте основе, у случају да институције БиХ само суфинансирају пројект/активност у уговорима је назначено који је укупан износ пројеката који се суфинансира, ко су остали извори финансирања и за који дио трошкова и сл.)	5	8.20	5	8.20	51	83.61
100) Да ли се спроводе контроле намјенског трошења средстава додијелиених путем трансфера, грантова?	5	8.20	5	8.20	51	83.61
101) Да ли се контроле намјенског трошења средстава спроводе само на основу увида у извјештаје о намјенском трошењу и документацију коју доставља корисник средстава без одласка у контроле на лице мјеста?	4	6.56	6	9.84	51	83.61
102) Да ли се спроводе контроле намјенског трошења средстава одласком у контроле на лице мјеста код крајњих корисника средстава ?	2	3.28	8	13.11	51	83.61
103) Да ли су контролама утврђени примјери ненамјенске потрошње?	1	1.64	12	19.67	48	78.69
104) Да ли је извршен поврат средстава на Јединствени рачун трезора (ЈРТ) у случају утврђене ненамјенске потрошње буџетских средстава?	2	3.28	7	11.48	52	85.25
105) Да ли је поступак спровођења накнадних контрола намјенске потрошње дио редовног пословања за то задужених организационих јединица у институцији?	4	6.56	7	11.48	50	81.97
106) Да ли формирате комисије за контролу намјенске потрошње исплаћених трансфера и грантова?	2	3.28	8	13.11	51	83.61
107) Да ли документација омогућава праћење сваке финансијске и нефинансијске трансакције од почетка до краја (ревизорски траг)?	42	68.85	4	6.56	15	24.59

ТАБЕЛА 10, ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Заштита ресурса/имовине

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјењиво	
	Број	%	Број	%	Број	%
108) Да ли је обезбијеђено да само овлашћена лица имају право приступа материјалним, финансијским и другим ресурсима?	59	96.72	2	3.28	0	0.00
109) Да ли су сва стална средства евидентирана у помоћној и главној књизи (Модул дуготрајне имовине)?	61	100.00	0	0.00	0	0.00
110) Да ли је благовремено обављен попис имовине и обавеза са свим потребним радњама? (Нпр. донесена је одлука о вршењу пописа и формирању пописне комисије, проведено усклађивање отворених ставки за сва потраживања и обавезе, израђене пописне листе, благовремено израђен извјештај о обављеном попису, у зависности од резултата пописа донесене одлуке о расходовању имовине и сл.)	61	100.00	0	0.00	0	0.00
111) Да ли се врши ванредан попис имовине и у којим случајевима?	21	34.43	38	62.30	2	3.28
112) Да ли се предузимају све мјере за редовну наплату потраживања, односно наплату прихода из надлежности институције? (Наплата прихода од административних такси, судских такси, посебне накнаде и таксе, приходи од издавања личних и путних исправа, регистрације возила, приходи од издавања дозвола, властити приходи)	25	40.98	4	6.56	32	52.46

113) Да ли је обезбијеђено континуирано (нпр. мјесечно) савијење података о наплаћеним приходима у помоћним евиденцијама с евиденцијама у Главној књизи у складу са одредбама Правилника о рачуноводству с рачуноводственим политикама и процедурама за кориснике буџета институција БиХ?	22	36.07	10	16.39	29	47.54
114) Да ли су успостављене контроле како би се спријечиле неовлашћене измјене података у постојећим софтверима?	44	72.13	9	14.75	8	13.11
115) Да ли су успостављене контроле како би се спријечило губитак и разоткривање података?	45	73.77	12	19.67	4	6.56
116) Да ли су успостављене контроле како би се спријечиле спољне пријетње (као што су вируси)?	51	83.61	6	9.84	4	6.56
117) Да ли су успостављене контроле како би се спријечило неовлашћени физички приступ (опрема и инсталацијама)?	46	75.41	10	16.39	5	8.20
118) Да ли сте донијели Disaster Recovery Plan (ИТ опрема, back-up података) и процедуре које ће осигурати да у случају да дође до неочекиваних догађаја, кључне операције се настављају без прекида, а кључни подаци су заштићени?	24	39.34	31	50.82	6	9.84

КОМПОНЕНТА: IV ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ

ТАБЕЛА 11, ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: IV ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјењиво	
	Број	%	Број	%	Број	%
119) Да ли су кључни пословни процеси унутар организационих јединица документовани-попис пословних процеса?	57	93.44	4	6.56	0	0.00
120) Да ли је израђена књижа/мапа кључних пословних процеса?	56	91.80	5	8.20	0	0.00
121) Да ли сте донијели ИТ безбједносне политике, процедуре, упутства?	36	59.02	21	34.43	4	6.56
122) Да ли се и колико често сачињавају интерни извјештаји за руководство о извршењу буџета, стању обавеза и потраживања?	56	91.80	5	8.20	0	0.00
123) Да ли се интерни извјештаји за руководство (из претходног питања) генеришу из ИСФУ система?	47	77.05	13	21.31	1	1.64
124) Да ли функционалности ИСФУ система задовољавају потребе ваше институције за интерно извјештавање руководства за финансијско управљање и контролу?	45	73.77	14	22.95	2	3.28
125) Да ли функционалности БПМИС задовољавају потребе ваше институције за интерно извјештавање руководства за финансијско управљање и контролу?	39	63.93	17	27.87	5	8.20
126) Да ли функционалности ПИМИС задовољавају потребе ваше институције за интерно извјештавање руководства за финансијско управљање и контролу?	40	65.57	15	24.59	6	9.84
127) Да ли функционалности ЦОИП задовољавају потребе ваше институције за интерно извјештавање руководства за финансијско управљање и контролу?	48	78.69	11	18.03	2	3.28
128) Да ли, поред ИСФУ система, за помоћне евиденције и интерно извјештавање користите и неке спонтане ИТ софтвере (апликације)?	26	42.62	32	52.46	3	4.92
129) Да ли организационе јединице добијају информације о одобреним буџетским средствима за реализацију програма/пројеката/активности за које су надлежне?	49	80.33	11	18.03	1	1.64
130) Да ли је успостављен начин благовремене размјене потребних информација међу запосленима (од вишег нивоа према нижем нивоу, од нижег нивоа према вишем нивоу)?	54	88.52	7	11.48	0	0.00
131) Да ли се у рачуноводственом систему прате трошкови/извори финансирања по програмима, пројектима, активностима и организационим јединицама?	35	57.38	26	42.62	0	0.00
132) Да ли имате централизовану евиденцију свих потписаних уговора и уговорних обавеза и да ли је она подржана информационом системом, односно намјенским апликацијама?	23	37.70	36	59.02	2	3.28
133) Да ли централизована евиденција уговора из претходног питања омогућава извјештавање о реализацији уговора?	18	29.51	17	27.87	26	42.62
134) Да ли имате успостављену евиденцију свих судских спорова који се воде против институције и упишите процијењену вриједност потенцијалних обавеза?	19	31.15	24	39.34	18	29.51
135) Да ли институција ради анализе узрока судских спорова ради утврђивања слабости система и корективних мјера за смањивање броја будућих судских поступака?	12	19.67	26	42.62	23	37.70
136) Да ли су пословни системи (финансије, набавка и уговарање, управљање имовином, праћење капиталних пројеката, материјалне евиденције, кадрови и сл.) у довољној мјери подржани ИТ системима?	41	67.21	20	32.79	0	0.00

137) Да ли су ИТ системи, који подржавају одређене процесе, међусобно интегрисани?	27	44.26	31	50.82	3	4.92
138) Да ли је обезбијеђена транспарентност података (кључни документи објављени на веб страници)?	61	100.00	0	0.00	0	0.00
139) Да ли су годишњи финансијски извјештаји састављени, комплетни, предати у року прописаном Правилником о финансијском извјештавању у институцијама БиХ и објављени на веб страници?	61	100.00	0	0.00	0	0.00
140) Да ли образложење уз извјештаје о извршењу буџета, уз проценте и износе извршења буџета, садрже и детаљне податке о разлозима одступања извршења у односу на план и разлозима за евентуалну корекцију буџета?	60	98.36	1	1.64	0	0.00

КОМПОНЕНТА: V ПРАЋЕЊЕ И ПРОЦЈЕНА СИСТЕМА

ТАБЕЛА 12, ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: V ПРАЋЕЊЕ И ПРОЦЈЕНА СИСТЕМА

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјењиво	
	Број	%	Број	%	Број	%
141) Да ли су реализоване мјере планиране за развој система финансијског управљања и контроле на основу прошлогодишње самопроцјене и у којем проценту ?	38	62.30	19	31.15	4	6.56
142) Да ли је у извјештајном периоду вршена интерна ревизија у институцији?	25	40.98	32	52.46	4	6.56
143) Да ли се спроводе препоруке интерне ревизије у складу са роковима из акционих планова за спровођење препорука? Ако препоруке нису спроведене, наведите број неспроведених препорука којима је истекао рок за спровођење.	33	54.10	11	18.03	17	27.87
144) Да ли су спроведене препоруке Канцеларија за ревизију институција БиХ у претходној години? Наведите проценат спроведених препорука у односу на број укупно датих препорука.	49	80.33	8	13.11	4	6.56
145) Да ли се спроводе ад-хоц контроле по налогу руководиоца овисно о случају?	25	40.98	32	52.46	4	6.56
146) Да ли у поступку самопроцјене учествују запослени из цијеле институције?	34	55.74	27	44.26	0	0.00
147) Да ли је донесен оперативни годишњи план активности за успостављање и развој система финансијског управљања и контроле?	41	67.21	20	32.79	0	0.00
148) Да ли су реализоване мјере из оперативног годишњег плана активности за успостављање и развој система финансијског управљања и контроле за 2020. годину?	33	54.10	19	31.15	9	14.75

ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Реализација мјера из Годишњег оперативног акционог плана Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2020.г.

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјењиво	
	Број	%	Број	%	Број	%
149) Да ли су ажуриране Смјернице за спровођење процеса управљања ризицима у институцијама Босне и Херцеговине?	4	6.56	4	6.56	53	86.89
150) Да ли је инсталиран софтвер за регистре ризика и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле?	2	3.28	20	32.79	39	63.93
151) Да ли се ажурирају интерне процедуре у складу са резултатима процјене ризика?	31	50.82	24	39.34	6	9.84
152) Да ли је припремљен документ са критеријумима за додјелу грантова, заснованим на јасним циљевима и планираним учинцима?	1	1.64	6	9.84	54	88.52
153) Да ли је успостављена база података о пословним процесима институција БиХ (мапа пословних процеса) интерним процедурама, прописима институција у оквиру софтверског рјешења за финансијско управљање и контролу?	1	1.64	22	36.07	38	62.30
154) Да ли су унапријеђене апликативне контроле и донесене инструкције и упутства МФИТ БиХ (Сектор за трезорско пословање) у вези са евидентирањем и праћењем прихода?	0	0.00	4	6.56	57	93.44
155) Да ли је урађена анализа могућности за софтверско повезивање постојећих апликација у МВП, МЦП, УИО и МФИТ БиХ?	0	0.00	6	9.84	55	90.16
156) Да ли је формирана јединствена база података о запосленим МО у систему за ЦОИП?	1	1.64	3	4.92	57	93.44
157) Да ли је извршено софтверско повезивање ЦОИП с одговарајућим модулима ИСФУ?	0	0.00	5	8.20	56	91.80
158) Да ли је и на који начин ојачан систем интерних контрола при припреми и одобравању буџетских захтјева за исплату уговора о дјелу?	8	13.11	11	18.03	42	68.85

159) Да ли су донесени или ажурирани подзаконски акти којима се прописују рокови и начин евидентирања и праћења свих обавеза у ИСФУ?	1	1.64	5	8.20	55	90.16
160) Да ли је донесен подзаконски акт којим је уведена обавеза претходног давања мишљења МФИТ БиХ на финансијске одредбе и фискалне учинке нацрта уговора за вишегодишње обавезе?	0	0.00	3	4.92	58	95.08
161) Да ли је управљање ризицима уграђено у подзаконске акте и методологије о процесу средњорочног планирања, годишњег планирања и програмског буџетирања?	1	1.64	6	9.84	54	88.52
162) Да ли су интерним актима уређене улоге, овлашћења и одговорности актера у реализацији буџетских програма?	31	50.82	22	36.07	8	13.11
163) Да ли су уведене нове апликативне контроле које замјењују раније ручне контроле?	12	19.67	42	68.85	7	11.48
164) Да ли је урађена анализа и предложене мјере за примјену управљачке одговорности?	1	1.64	7	11.48	53	86.89
165) Да ли је урађено упутство о сарадњи руководиоца унутрашњих организационих јединица и организационе јединице за финансије, међусобним обавезама и одговорностима у процесима из буџетског циклуса?	3	4.92	5	8.20	53	86.89
166) Да ли су ревидирана питања у упитнику о самопроцјени и образац за годишње извјештавање о систему финансијског управљања и контроле?	3	4.92	4	6.56	54	88.52
167) Да ли је донесен подзаконски акт о методологији и прегледу квалитета система финансијског управљања и контроле?	0	0.00	7	11.48	54	88.52
168) Да ли су обезбијеђене квалитетније информације за усмјеравање и приоритизацију даљњег развоја PIFC-а?	1	1.64	6	9.84	54	88.52